

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

Stev. 26

Leto V.

Lastniki in izdajatelji: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Mestni hranilnici v Novem mestu 616-H-T-24. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din. — Tiska Tiskarna »Slov. poročevalca« v Ljubljani.

OD TEDNA DO TEDNA

Poleg zapletenih dogodkov v Guatemali sta v prejšnjem tednu vzbujala največ pozornosti dva pomembna mednarodna sestanka: med Eisenhowerjem in Churchillom v Washingtonu ter med Nehrujem in Cu En Lajem v New Delhiju.

Pred začetkom washingtonskih razgovorov so na splošno sodili, da se bodo ameriški in britanski državni posvetili največ daljnovzhodnim problemom in kolektivni obrambi Jugovzhodne Azije. Nek newyorsk časopis pa je zapisal, da se Angleži, o katerih je bilo že prej znano, da se ne ogrevajo preveč za tak obrambni pakt, tudi res niso hoteli ukloniti ameriški pritisku. Tako je v uradnem poročilu po washingtonskih razgovorih zavzela prvo mesto Zahodna Evropa in šele za njo Jugovzhodna Azija. Med problemi Zahodne Evrope pa sta dobila največji poudarek evropska obrambna skupnost in vloga Nemčije v zahodni obrambi. Prevladalo je torej splošno mnenje, da se Eisenhower in Churchill s svojima pomočnikoma Dullesom in Edenom lažje sporazumeja o evropski politiki kot pa o azijskih problemih.

V uradnem poročilu o razgovorih so stališča do Zahodne Evrope res mnogo bolj precizno izražena kot pa problematika okrog obrambnega pakta za Jugovzhodno Azijo, kar pa je pravzaprav dalo povod za washingtonski razgovor. V Bonnu, katerega se se precej tikali ti razgovori, so na splošno zadovoljni. Sodiijo sicer, da se anglo-ameriško stališče ni bistveno spremenilo v odnosu na vzhodno obrambo, vesele jih pa, da so v Washingtonu zelo odločno vztrajali pri potrebi ratifikacije EOS. Zahodnonemški politični krogi so hkrati prepričani, da v ZDA in Veliki Britaniji za zanimanjem spremeljajo razvoj dogodkov v Parizu, odkoder pričakujejo po sestanku med novim francoskim ministrskim predsednikom Mendèsom-Francom in belgijskim ministrom Spaakom novih momentov v zvezi z evropsko vojsko.

Med sedanjim premorom v Zenevi so si hoteli v Washingtonu nekako zagotoviti stališče za obe možnosti izida azijske konference, o kateri se zdaj ni popolnoma jasno, ali bo dosegla sklenitev premirja v Indokini ali ga ne bo. Vse pa kaže, da so pod britanskim vplivom opustili misel, da bi začeli uradno pogajanje o obrambnem paktu za Jugovzhodno Azijo. Mogoče je k temu prispeval tudi sestanek v New Delhiju, kjer sta se sestala — kakor je pisal indijski tisk — dva velika v Aziji.

Po razgovorih med indijskim ministrskim predsednikom Nehrujem in kitajskim zunanjim ministrom Cu En Lajem so izdali uradno poročilo, da sta oba državnika na svojih sestankih stremela zagotoviti mir na svetu in doseči medsebojno sodelovanje ter sodelovanje z ostalimi državami. Seveda so se ti razgovori nanašali zlasti na Jugovzhodno Azijo, o kateri sta oba državnika sodila, da bi bilo treba predvsem doseči sporazum o Indokini ter vzpostaviti svobodno demokratične in neodvisne države Azije. Precej pozornosti je vzbudilo tudi pet načel Cu En Lajja, ki naj bi bila osnova za sodelovanje med azijskimi in sploh vsemi državami na svetu. V teh načelih so poudarjene spoštovanje nedotakljivosti in suverenosti posameznih držav, nevmešavanje v notranje zadeve in mirno sožitje vseh narodov. Indijski tisk je zelo topla pozdravil Cu En Lajev obisk in pisal, da pomeni velik napredek v zgodovini Azije.

Na koncu moramo še omeniti guatemalske dogodke, čeprav je položaj v tej srednjeameriški državi še vedno precej nejasen. Prav nič se tudi ne bi čudili, če bi bilo stanje, ki ga bomo v kratkem zabeležili, drugačno, ko boste o njem čitali, kot je bilo tedaj, ko smo o njem pisali. V nedeljo je odstolnil predsednik Arbenz in predal oblast komandantu oboježenih sil polkovniku Diazu. Tega pa so v tork arretirali in njegovo mesto je prevzel polkovnik Monzon, ki se je začel takoj pogajati z uporniki.

Komuna — najboljša šola socialistične družbene zavesti

Pospešen razvoj socialističnih odnosov v naši družbi je osnovna značilnost družbenega dogajanja v zadnjih štirih letih. Po besedah tovariša Mihe Marinka na III. kongresu Zveze komunistov Slovenije je pomenilo spremembe v zadnjih letih praveč skok v zgodovinskem razvoju naše dežele. Administrativni sistem upravljanja se je preživljal, nadaljnji napredek pa je nujno zahteval, da pospešimo razvoj socialistične demokracije in da uvajamo gospodarski sistem, ki bo materialna podlaga in vsebina te demokracije.

Naš novi gospodarski sistem in socialistična demokracija predstavljata edinstveno celoto; v njih vidimo temelje socialističnega razvoja. Tovariš Edvard Kardelj, podpredsednik Zveznega izvršnega sveta je imel lani 19. novembra v Čačku predavanje o »Državljanu v našem političnem in ekonomskem sistemu«. Ko je omenil, da sta bila že Marx in Engels mnenja, da bo socializmu šele tedaj zagotovljena zmaga, ko bodo socialistični odnosi postali stvar dnevnih praks milijonov delovnih ljudi, je podpredsednik Kardelj dejal, da je tako pojmovanje tudi temelj naših naporov za graditev sistema samoupravljanja delovnih ljudi v vseh vidlih organskih družbenega življenja. Vsakemu poštenemu državljanu te države je treba omogočiti, da se bo v demokratičnih sredstvih v okviru naših demokratičnih ustanov boril za svoje koristi in za svoja pojmovanja. Interesi in napori delovnih ljudi na podlagi družbene lastnine nad proizvodnimi sredstvi pa ne morejo roditi nobenih drugih rezultatov — razen socialističnih. Cim več ljudi bo torej sodelovalo pri teh naporih, toliko večje uspehe bomo dosegli, toliko hitrejši bo napredek proizvodnih sil in socialističnih odnosov v naši deželi, je dejal tovariš Kardelj.

Kako se bo odvijalo družbeno življenje v takšnem gospodarskem in političnem okviru, kakor smo ga doslej dosegli in kako bo deloval naš organizacijski demokratični mehanizem? Tovariš Edvard Kardelj odgovarja: »V našem političnem sistemu delujejo in bodo delovali predvsem štirje odločilni družbeni činitelji:

V nedeljo bo tombola novomeškega Rdečega križa

V nedeljo 4. julija bo na novomeškem Glavnem trgu spet živahno: velika tombola, ki jo prireja letos Rdeči križ, bo privabila na trg na tisoče ljudi, da bodo poskusili srečo. Cisti dobiček je namenjen za človekoljubne namene Rdečega križa, zato bo prav, da podpremo plemenito zamisel prirediteljev in kupimo srečko. Glavni dobiček tombole je lepo izdelana, kompletna sobna oprema, prav tako pa so pripravljena še lepa naslednja glavna darila: tombole: radio aparat, kolo, dva prašiča, peč, štedilnik.

VREME
za čas od 2. do 11. Julija
V prvih dneh prihodnjega tedna večina jasno in vroče, kvečjemu včasih krajevne nevihte, sredi prihodnjega tedna (okoli 7. julija) dež in ohladitev. Zatem nestalno, deloma sočno vreme s pogostimi kratkotrajnimi padavinami. Med 12. in 15. Julijem pričete jasnega in vročega vremena.

Občinski ljudski odbor Dolenjske Toplice javlja žalostno vest, da je 29. junija umrl njegov prvi in sedanjí predsednik, tovariš

FRANC ŠOBAR

Nepozabnega tovariša in požrtvovalnega borca za pravice delovnega ljudstva bomo ohranili v trajnem spominu!

Občinski ljudski odbor Dolenjske Toplice

1. organi samoupravljanja proizvajalcev v podjetjih, drugih, gospodarskih združenjih in ustanovah itd.;
2. organi komune, se pravi, okrajni ljudski odbori, ljudski odbori mest in občin, skupno zbori volivcev in raznimi njihovimi organi, ki jih povezujejo z množicami;
3. zvezni in republiški organi ljudske oblasti in družbene samoupravljanja, se pravi ljudske skupščine s svojimi odbori in izvršnimi sveti,

4. organizirana fronta zavodnih delovnih ljudi z najboljšimi socialističnimi borci na čelu — namreč Socialistična zveza delovnih ljudi skupno z Zvezo komunistov.

Medtem ko so pojmi o samoupravljanju proizvajalcev, oblikah tega samoupravljanja in njegovem sistemu že precej razčiščeni in znani široki množicam v naši državi, pa vladajo o drugi osnovni našega političnega sistema,

Po dolgih letih spet v stari domovini

Med ameriški Slovenci, ki v znatnem številu obiskujejo stari domovino, imamo danes med nami tudi g. Johna Drenika.

Rojen je bil pred 64. leti v Zgornji Straži pri Novem mestu in je kot 18-letni mladenič zapustil rodno vas ter odšel kakor mnogi drugi v Ameriko s srebruhom za kruhom. S pridnostjo, vztrajnostjo in v željo po razvoju se je povzpelo od navadnega delavca do priznaneega gospodarstvenika in si kot tak pridobil lepo premoženje in ugled. Do tega uspeha ga je privedla predvsem njegova poštenost, katere stalno zahteva in poudarja tudi vsem delavcem v svojem podjetju, držeč se načela: »za pošteno delo pošteno plačilo«.

Danes je g. Drenik predsednik velikega »Drenik Baverage Distributing« v mestu Euclid v zvezni državi Ohio. Uspeh in ugled, ki ga je doseglo naše slovensko vino na ameriškem tržišču, je predvsem tudi njegova zasluga. Priprčani smo, da bo ob sedanjem obisku v domovini imel priložnost še bolj spoznati našo vinsko proizvodnjo, ter ugotoviti napredek v obnovi našega vinogradništva in naših vinskih kvalitiet. G. John Drenik bo v času svojega bivanja obiskal tudi svojega glavnega dobavitelja slovenskih vin, podjetje Slovenija v Ljubljani, kakor tudi vinogradniška področja na Stajerskem in Dolenjskem.

Taborjenja in kolonije otrok s Kočevske

S pomočjo ljudske oblasti in organizacij Zveze borcev, bo tudi letos odšlo na taborjenja in v kolonije nad 360 otrok s Kočevske. To so predvsem otroci padlih borcev, socialno šibkih staršev in zdravstveno šibka mladina. Prvi dve skupini otrok sta odpotovali 23. junija v Izolo oz. Pulo. V Izolo bosta sledili še dve izmenjeni otroci, tako da bo tu v koloniji 180 otrok, v Puli pa 20. V ljubljanski okolici pa bo v treh izmenah preživelo poštince 160 otrok.

11. Julija bodo na Mirni gori odprli nov planinski dom
V nedeljo 11. julija bodo na Mirni gori v Beli krajini odprli planinski dom. Obnovljeni na oz. na novo zgrajena planinska postojanka ima 11 sob, gostinski lokal in skupna ležišča.

Kupite tablice tombole RKI

o komuni, marsikje še zelo nejasni, pa tudi napačni pojmi. Često se dogaja, da na vaskih in terenskih sestankih članov Socialistične zveze o teh vprašanjih ni pravih odgovorov; tudi poročila s sestankov osnovnih organizacij Zveze komunistov kažejo, da dela vprašanje komun marsikje članom težave. Čeprav je naš dnevni in ostali tisk o teh vprašanjih zlasti ob III. kongresu Zveze komunistov Slovenije in ob konferenci SZDL za okraj Ljubljano (sredi junija) obširno pisal, bomo v prihodnjih številkah Dolenjskega lista ponatili glavne misli o nastajanju komun, o razvojnem procesu naše socialistične stvarnosti. Vprašanje oblik naših komun mora organizacije Socialistične zveze v tem času posvetiti veliko več pozornosti, kakor so to delale doslej. Zato mehinimo, da jim bomo ustregli, če se bomo v vrsti zaporednih števil ustavili tudi ob referatov.

Ob tej priliki tudi opozarjamo, da je te dni izšla v Cankarjevi založbi knjiga III. KONGRES ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE, v kateri je poleg ostalega kongresnega gradiva obširno obdelano tudi vprašanje komun, njihove rasti, oblik in nalog, ki stoji s tem v zvezi pred organizacijami Socialistične zveze v mestu in na vasi. Knjiga stane v prednaročilu 500 din in jo za ta denar lahko dobi vsak, ki jo bo naročil in plačal v najbližji knjigarni ali pri založbi še do 3. julija. Naj ne bo organizacije ali odbora SZDL, podjetja, ustanove, šole in knjižnice, ki bi te knjige ne imela. Koristno bo služila slehernemu članu Socialistične zveze, prav posebno pa komunistom, da bodo idejno-politično kos nalogam, ki stoji pred nami v socialistični graditvi.

Metlika se pripravila na 22. julij

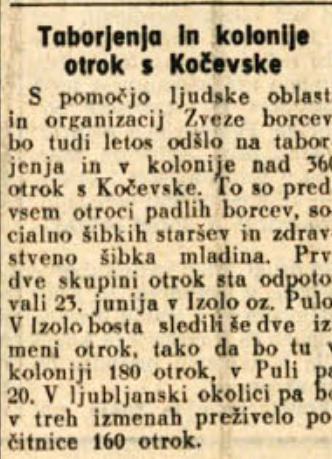
Prejšnji teden je bil v Metliki sestanek prosvetnih delavcev, na katerem so se pogovorili o delu na terenu in nalogah pred 22. julijem, velikim praznikom Bele krajine. Na sestanku sta bila tudi zvezni poslanec tov. Tone Fajfar in prof. Tatjana Belopavlovič. Prosvetni delavci bodo sodelovali pri vseh nalogah, ki so pred metliško občino v tem mesecu in bodo takoj pomagali tudi v sosednjih vaseh.

Za sprejem gostov, ki jih bo pred 22. julijem posebno veliko tudi v Metliki, bodo z znano metliško gostoljubnostjo poskrbeli vsi Metličani. Napredujejo tudi tehnična dela v mestu. Urejujejo trg, ograjo ob mestnem parku in obnovljajo nekatere zgradbe. Obnovljeni bodo tudi prostori, kjer bo muzej ljudske revolucije in etnografije. Mnogične organizacije bodo s svojim članstvom poskrbele, da bo okrog zgradb in javnih prostorov vse lepo urejeno in počiščeno.

22. julij bo našel — kakor vsi veliki dnevi v naši nedavni preteklosti — pripravljeno tudi Metliko, ki v prizadevanju, čimveč storiti za Dan vstajen in obletnico zasedanja SNOS, ne bo zaostajala. R. F.

22. julij bo našel — kakor vsi veliki dnevi v naši nedavni preteklosti — pripravljeno tudi Metliko, ki v prizadevanju, čimveč storiti za Dan vstajen in obletnico zasedanja SNOS, ne bo zaostajala. R. F.

Tiho so sikale številne škroplince po vinogradih semiške gore 25. junija. Nestajno vreme in temperatura sta največji nevarnosti za vinograde, v prvem nadstropju pa 8 tujčesar se izkušeni vinogradniki dobro zavedajo. Pohiteli so k drugim škropljenjem, da jih ne prehiti nevarna peronospora. Poleg tega sta bila prejšnji dan v Semiču in okolici dva izredno huda naliva, zlasti tisti 24. junija je bil takšen, kot za

podjetje je najlepši dokaz, kako se lahko uveljavljata tudi majhno podjetje, če ima dobro organizacijo. Nekaj mizarjev, ki so se naveličali voziti na delo v Črnomelj in delati za 80% ali še manjše plače, je ustilo skupaj in osnovalo podjetje. Vsak je prinesel s seboj kako žago in oblič in začeli so. Ze v lanskem letu je podjetje dalo družbi v obliki akur. ulacij blizu milijon din. Začeli so brez stroja, danes imajo vse potrebne stroje, nimate pa jih kam postaviti. Naročili imajo za dve leti naprej in to največ za južne kraje naše države. Takoj ko bo stavba gotova bodo razkribril obratovanje in zaposlili nove moči. Pri tem je treba posebej poudariti, da si je smoj prejšnji teden poročali.

Na koncu moramo še omeniti guatemalske dogodke, čeprav je položaj v tej srednjeameriški državi še vedno precej nejasen. Prav nič se tudi ne bi čudili, če bi bilo stanje, ki ga bomo v kratkem zabeležili, drugačno, ko boste o njem čitali, kot je bilo tedaj, ko smo o njem pisali. V nedeljo je odstolnil predsednik Arbenz in predal oblast komandantu oboježenih sil polkovniku Diazu. Tega pa so v tork arretirali in njegovo mesto je prevzel polkovnik Monzon, ki se je začel takoj pogajati z uporniki.

22. julij bomo praznovali

Iz novomeškega okraja bo vozil v Belo krajino poseben vlak

Zanimanje za udeležbo na velikih proslavi v Črnomlju 22. julija je v novomeškem okraju čedalje večje. Mnogi borci in aktivisti bodo šli v Belo krajino že 21. julija popoldne v partizanskih patroljah po različnih poteh. Najbolj se do sedaj pripravljajo za odhod na proslavo v topliški občini. Kolektiv Gosodne uprave Poljane se bo v celoti udeležil proslave. Pripravljajo se tudi kolektivni. Vse kaže, da bodo mnogi ljudje iz te občine šli v Belo krajino na okrašenih vozovih. Tudi v ostalih občinah zbirajo prijavitelje za udeležbo. Šentjernejci so za svojo dolino že sporočili zelo veliko številko, le prevoz jih skrbi. Med delovnimi kolektivi v Novem mestu se bodo po dosedanjih prijaviteljih udeležili proslave v lepem številu člani kolektiva Industrije čevljev, tekstilne tovarne, tovarne lesnih izdelkov in drugi.

Iz okraja bo vozil v Črnomelj poseben vlak, v kolikor ne bi mogli vzeti s seboj udeležencev novomeškega okraja posebni vlaki iz Ljubljane. Dogovorjeno je, da bo v tem primeru vozil v Belo krajino pojačani osebni vlak, ki pripelje v Novo mesto iz Sevnice ob pol osmih zjutraj, z odhodom iz Novega mesta nekaj minut pred osmo uro. Vlak se bo ustavil na vsaki postaji do Črnomlja. Voznina bo polovična, če ne še nižja. Štab pri okrajnem odboru SZDL priporoča, da se udeleženci iz občine ob progi poslušajo vlaka, da bo več kamionov prostih za udeležence iz oddaljenih krajev.

Semiška občina se pripravila na veliki praznik Bele krajine

podjetje samó z dobro kvaliteto in dobro izdelavo v tako kratkem času pridobilo trg. Za veliko proslavo v Črnomlju 22. julija se občina Semič vneto pripravljajo, saj bo v njenem okviru več pomembnih svečanosti tudi v semiški občini. Za organiziranje vseh svečanosti in za udeležbo na proslavi imajo poseben občinski štab, poleg tega pa še vaske odbore. Tudi

podjetje samó z dobro kvaliteto in dobro izdelavo v tako kratkem času pridobilo trg. Za veliko proslavo v Črnomlju 22. julija se občina Semič vneto pripravljajo, saj bo v njenem okviru več pomembnih svečanosti tudi v semiški občini. Za organiziranje vseh svečanosti in za udeležbo na proslavi imajo poseben občinski štab, poleg tega pa še vaske odbore. Tudi

Kmalu bo obnovljen tudi tretji most črnomljskega stovlja, ena izmed belokranjskih znamenitosti

Klub za konjski šport v Sentjernej sporoča, da bodo konjske dirke v nedeljo 15. junija in ne 4. julija, kakor posebej poudariti, da si je smoj prejšnji teden poročali.

22. julij bomo praznovali

Iz novomeškega okraja bo vozil v Belo krajino poseben vlak

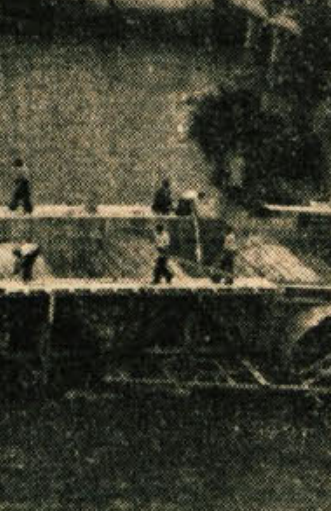
Zanimanje za udeležbo na velikih proslavi v Črnomlju 22. julija je v novomeškem okraju čedalje večje. Mnogi borci in aktivisti bodo šli v Belo krajino že 21. julija popoldne v partizanskih patroljah po različnih poteh. Najbolj se do sedaj pripravljajo za odhod na proslavo v topliški občini. Kolektiv Gosodne uprave Poljane se bo v celoti udeležil proslave. Pripravljajo se tudi kolektivni. Vse kaže, da bodo mnogi ljudje iz te občine šli v Belo krajino na okrašenih vozovih. Tudi v ostalih občinah zbirajo prijavitelje za udeležbo. Šentjernejci so za svojo dolino že sporočili zelo veliko številko, le prevoz jih skrbi. Med delovnimi kolektivi v Novem mestu se bodo po dosedanjih prijaviteljih udeležili proslave v lepem številu člani kolektiva Industrije čevljev, tekstilne tovarne, tovarne lesnih izdelkov in drugi.

Iz okraja bo vozil v Črnomelj poseben vlak, v kolikor ne bi mogli vzeti s seboj udeležencev novomeškega okraja posebni vlaki iz Ljubljane. Dogovorjeno je, da bo v tem primeru vozil v Belo krajino pojačani osebni vlak, ki pripelje v Novo mesto iz Sevnice ob pol osmih zjutraj, z odhodom iz Novega mesta nekaj minut pred osmo uro. Vlak se bo ustavil na vsaki postaji do Črnomlja. Voznina bo polovična, če ne še nižja. Štab pri okrajnem odboru SZDL priporoča, da se udeleženci iz občine ob progi poslušajo vlaka, da bo več kamionov prostih za udeležence iz oddaljenih krajev.

Semiška občina se pripravila na veliki praznik Bele krajine

podjetje samó z dobro kvaliteto in dobro izdelavo v tako kratkem času pridobilo trg. Za veliko proslavo v Črnomlju 22. julija se občina Semič vneto pripravljajo, saj bo v njenem okviru več pomembnih svečanosti tudi v semiški občini. Za organiziranje vseh svečanosti in za udeležbo na proslavi imajo poseben občinski štab, poleg tega pa še vaske odbore. Tudi

podjetje samó z dobro kvaliteto in dobro izdelavo v tako kratkem času pridobilo trg. Za veliko proslavo v Črnomlju 22. julija se občina Semič vneto pripravljajo, saj bo v njenem okviru več pomembnih svečanosti tudi v semiški občini. Za organiziranje vseh svečanosti in za udeležbo na proslavi imajo poseben občinski štab, poleg tega pa še vaske odbore. Tudi

Kmalu bo obnovljen tudi tretji most črnomljskega stovlja, ena izmed belokranjskih znamenitosti

Klub za konjski šport v Sentjernej sporoča, da bodo konjske dirke v nedeljo 15. junija in ne 4. julija, kakor posebej poudariti, da si je smoj prejšnji teden poročali.

Kočevska za poplavljenice
Ustanovljeni okrajnega sodišča 4400, vaški odbor SZDL štab pri Kočevju 6270, gasilci iz Kočevja 32.000, člani SZDL iz Drage 18.000, občinski odbor RK Kočevje 10.000, občanski odbor SZ Dobropolje 25.000, vaški odbor SZ Mozelj 2670, Gosdna uprava Velike Lašče (sindikati) 3000, pionirji osnovne šole v Kočevju 4485, mladina v Kočevju 20.000. Od scobete 25. junija je bilo v kočevskem okraju zbranih okrog 2 milijona 500.000 din.

V Sodrachi so pokopali general. majorja v pokojú Franca Pirca
24. junija je bil v Sodrachi pogreb Franca Pirca, generalnega majorja v pokojú. Franca Pirca, rojak iz Zigmarije pri Sodrachi, je po kratki bolezni umrl v ljubljanski bolnišnici. Pokojnik je bil že pred vojno v vojaški službi, v letalstvu. V letu 1941 je po razpadu okupatorjeve in po razpadu stare jugoslovanske vojske z letalstva prebegnil na Malto k zavzemnikom. Kasneje je sodeloval v letalskih formacijah partizanskega letalstva v boju proti okupatorju. V novi Jugoslaviji, kjer je napredoval v čin generalnega majorja, so mu bile zaupane tudi važne naloge v inozemstvu. Od pokojnika se je ob pogrebu poslovilo lepo število ljudi. (m)

Kočevska za poplavljenice
Ustanovljeni okrajnega sodišča 4400, vaški odbor SZDL štab pri Kočevju 6270, gasilci iz Kočevja 32.000, člani SZDL iz Drage 18.000, občinski odbor RK Kočevje 10.000, občanski odbor SZ Dobropolje 25.000, vaški odbor SZ Mozelj 2670, Gosdna uprava Velike Lašče (sindikati) 3000, pionirji osnovne šole v Kočevju 4485, mladina v Kočevju 20.000. Od scobete 25. junija je bilo v kočevskem okraju zbranih okrog 2 milijona 500.000 din.

V Sodrachi so pokopali general. majorja v pokojú Franca Pirca
24. junija je bil v Sodrachi pogreb Franca Pirca, generalnega majorja v pokojú. Franca Pirca, rojak iz Zigmarije pri Sodrachi, je po kratki bolezni umrl v ljubljanski bolnišnici. Pokojnik je bil že pred vojno v vojaški službi, v letalstvu. V letu 1941 je po razpadu okupatorjeve in po razpadu stare jugoslovanske vojske z letalstva prebegnil na Malto k zavzemnikom. Kasneje je sodeloval v letalskih formacijah partizanskega letalstva v boju proti okupatorju. V novi Jugoslaviji, kjer je napredoval v čin generalnega majorja, so mu bile zaupane tudi važne naloge v inozemstvu. Od pokojnika se je ob pogrebu poslovilo lepo število ljudi. (m)

Ze lepoto in zdravje samo krema

SOLEA

prolzdov tovarne »ZLATOROG« — Maribor

Še o škropljenju proti peronospori

Pri pregledu drugega škropljenja proti peronospori v vinogradnih področjih novomeškega okraja smo naletili marsikje na razne nepravilnosti, ki jih našli vinogradniki kljub pogostim opominom v našem tisku, na raznih predavanjih in na licu mesta, kar naprej ponavljajo. Zato smo prisiljeni, da o tem problemu ponovno pišemo.

Naš vinogradnik dobro ve, da sta peronospora (palež) in odlij (plesnoba) poleg toče in pezebe odlična čimtelja, ki vplivata na pridelek grozdja v vinogradu. Zaradi letošnjih izredno povoljnih pogojev za razvoj peronospore imamo toliko težjo borbo v vinogradih kljub temu, da imamo letos prvič dobro organizirano obveščevalno antiperonosporo službo. Ni namreč dovolj, da opravimo letno toliko in toliko škropljenje, temveč je važno, da škropljenje proti peronospori pravočasno opravimo, kajti če zamudimo le nekaj trenutkov po izbruhu bolezni, je vna naš trud zaman. Poleg tega, da škropljenje pravočasno opravimo, pa je izredno važno tudi, da je škropljenje samo pravilno. Borba proti peronospori zahteva velike materialne izdatke — modra galica je draga. Vinogradnik tudi ve, da je škropljenje po naših vinogradniških terenih izredno naporno, zato je popolnoma razumljivo, da težimo za tem, da je naš trud plačan. Drugače je vloženo delo negospodarsko, posebno še z ozirom na nizke prideleke, ki jih dosegamo v zadnjih letih zaradi oskrajnosti vinogradov in raznih vaskoletnih elementarnih nesreč.

Ze pri sami napravi škropiva moram opozoriti na veliko napako, ki jo delajo skoraj vsi naši vinogradniki. Napaka je v tem, da jemljejo za napravo apnenega beleža (raztopine apna) premajhno količino vode ter vlivajo v raztopino modre galice preveč gosto raztopino apna. Na ta način pripravljeno škropivo ima dve slabi lastnosti: hitro se seseda in ima slabo lepilnost — slabo se prijemlje. Zaradi tega pripravljamo vinogradnikom, da vzamejo za napravo apnenega beleža polovico ali pa vsaj četrtino od one količine vode, katero bodo uporabili za pripravo škropiva.

(Nadaljevanje s 1. strani)
V SEMIČU SE PRIPRAVLJAJO NA 22. JULIJ

Javno tožilstvo Slovenije bo v Semiču na Brunskoletovih hiši, kjer je bil med vojno leta 1944 sedež Javnega tožilstva na osvobojenem ozemlju, odkrilo spominsko ploščo. Plošča bo vzidana tudi na zidanih na Semiču, kjer je bila mladinska konferenca, prav tako na Gradniku, kjer je bila Skojevška šola. Tudi na Črešnjevcu, kjer je bila zbirna baza za ranjence, bolnike in okrevajoče pred odhodom v Bari, bo odkrita spominska plošča. Pomemben gospodarski dogodek bo za ključek elektrifikacije v občini, ko bo še pred prazniki posvetila elektrika v Črmošnjicah. V Srednji vasi bo odkrita spominska plošča, ker je bil tam delj časa ekonomski oddelček Baze 20. Odkritje spomenika partizanskim bolničarjem na Planini in otvoritev planinskega doma na Mirni gori bo že 11. julija. Skratka, občani Semiča bodo vse to dostojno proslavili, kot se spodobi za velike zgodovinske dogodke iz časa NOB.

SOLEA
krema za nego kože:
vas pomlajuje in polepša, hrani vašo kožo in ji daje elastičnost ter zdrav izraz

Vsekakor je večja nesreča, če porabimo za pripravo škropiva premalo apna, kakor pa, če ga vzamemo malo več. Če namreč porabimo premalo apna, dobimo kisló raztopino, ki povzroča opekline na zelenih delih trte.

Ce pa vzamemo spet preveč apna, kar sem letos marsikje opazil, pa s tem zmanjšamo učinkovitost bakra. Za ugotavljanje, če smo dodali dovolj apna, uporabljamo največkrat beli «fenolfaltalein» papir, ki ga poceni dobimo v apoteki. Ta papir namreč spremeni barvo — pordeči v trenutku, ko smo dodali dovolj apnenega beleža raztopini modre galice, če ga po možnosti v škropivo. Dobi se pa tudi rdeči «lakmus» papir, ki v danem trenutku pomodri. Če se zgodi, da vsega pripravljenega

Uprava novomeškega Aero kluba je marca letos začela s padalskim tečajem, za katerega je bilo veliko zanimanja, saj je prišlo okrog 50 prijavitelj. Ta lepi šport je mladinci in mladinke zelo navdušili. Toda ko so spoznali, da padalski šport ni navadna igra z žogo in da mu je treba posvetiti vso pozornost, zlasti pa vztrajnost, je prvo navdušenje uplahnilo. Kakor povsod, so tudi tu nastale težave. Ni bilo materiala in prostora, veliko krivde pa je nosil tudi predavatelj Majerček Drago zaradi svoje neaktivnosti.

Pravo veselje in zanimanje za padalstvo se je začelo šele pod vodstvom Branka Papeža. Ni imel lahkega dela, lotil pa se ga je z vso vneto in prizadano, samo da ta tečaj ne bi propadel. In uspehi ni izostali.

Seveda so bili tudi med tečajniki «smile jersi». Od 50 prijaviteljnih mladincev jih je redno obiskovalo tečaj le 28 do 30, dokončno pa se jih je izločilo v teoriji samo 22.

Iz prve skupine, ki je polagala izpit v Ljubljani (12 mladincev in mladink), je 10 odličnjakov in 2 s prav dobrim uspehom, kar pomeni, da je ta skupina ena najboljših v Sloveniji. Z odličnim uspehom so naredili izpit mladinci Potr Marjan, Furlan Tone, Markelj Tone, Lovko Slavko, Novak Peter, Mikar Jože in Hočevar Tomaž, od mladink pa Kukovec Rozika, Grabarški Vera ter Povše Jožica.

Veliko pohvalo zaslužijo mladinke — od devet prijaviteljnih jih je obiskovalo tečaj šest, najvztrajnejša med njimi pa je bila Kukovec Rozika. Poudariti moramo še posebno, da so te mladinke med prvimi v novomeškem okraju.

Slabša je bila druga skupina, ki je opravila izpit v Novem mestu 6. junija. V tej skupini je bilo največ delavske mladine in smo vsekakor upali na boljši uspeh. Od 14 sta bila dva odlična, 4 prav dobri, pet dobrih, trije pa so padli. Z odlično sta opravila izpit Mikec Jože in Markelj Janez. Od mladink je bila najboljša Stara Vida — s prav dobrim uspehom — čeprav se je prijavila na tečaj mesec dni kasneje kot drugi. Od vseh je pokazala največ veselja za ta priljubljeni šport.

Vsem mladincem in mladinkam padalskega tečaja iskreno čestitamo, obenem pa jih stavimo za zgled ostali mladini.

S temi izpiti je zaključen teoretični del padalskega tečaja. Tečajnike čaka sedaj še praktični del — skok s padala iz letala. Upamo, da se nihče ne bo ustrašil praktičnega dela tečaja, marveč da bodo vsi vztrajali do konca in tako pokazali, kaj zmore mladostni rod. Naj imajo veliko poguma in vne, da dosežejo cilj, ki si ga je obznanil. Upamo, da jih bomo ob koncu junija videli veseli in zadovoljne pod odprtim padalom.

Lepi uspehi padalskega tečaja

Od hujskanja in netenja verske nestrpnosti ima Cerkev samo izgubo

Nešteto krat je bilo v naši javnosti poudarjeno znano dejstvo, da je ustavni red naše države tak, da zagotavlja ljudem svobodo vesti. Varnikom vseh veroizpovedi jamči ustava versko svobodo v njihovih verskih zadevah, a teistom (takim, ki ne verujejo) pa, da jim nihče ne more vsiljevati niti verskih pojmovanj niti kakršne koli obveznosti do Cerkev in religije. Prav tako je znana resnica, da so za Socialistično zvezo in za njene člane verska čustva zadeva posameznikov. Za našo državno skupnost samo eno vprašanje ni zasebna zadeva, in sicer vprašanje zlorabe verskih čustev naših ljudi v politične, namreč protisocialistične smote.

Posameznikom ta dejstva tu pa tam še vedno nečjejo v glavo. Poglejmo naslednji primer. Ki potrjuje, da ima od dvoiličnosti, hujskanja in netenja verske nestrpnosti škodo samo Cerkev.

Kastelic Stanko, kaplan v Trebnjem, je letos v začetku maja pridigal v podružnični cerkvi v Račjem selu med drugim tudi o sv. Florjanu ter dejal, kako je bil ta svetnik hraber in zvest državi in Cerkvi. Tako hrabri moramo biti tudi mi, je dejal kaplan Kastelic. Če še kaj hujskega pride nad nas, takrat moramo pokazati, da bomo trdni; moramo se boriti za vero tako kot si se

veda, če imamo predvsem dobro škropilnico, ki ima blizu razpršilca kolenčasto upognjeno cev, ker lahko samo na ta način zadene s škropivom trs od vseh strani in tudi v notranjosti. Ker napačno peronospora tudi grozdice, je treba tudi te poskopirati.

Kaže, da bomo letos morali škropiti tudi v času cvetenja, četudi tega dosedaj nismo bili vajeni, posebno še, če se bo valed slabega vremena cvetenje zavleklo. Odslej bomo jemali 1,5—2% raztopino modre galice.

V interesu uspešne borbe proti peronospori in samega gospodarstva je, da se držimo roko, kaj nam jih za škropljenje daje antiperonosporna obveščevalna služba ter upoštevamo vsa strokovna navodila o pravilnem škropljenju.

Inž. Lojze Hrček

Novi ustanovni in podporni člani Prešernove družbe

Ljudski odbor mestne občine Novo mesto je podpisal ustanovno 25.000 dinarjev, Industrija perila Novo mesto pa je nakazala podpornice 2.000 din. Nova podpornica člana z meskom 500 din sta Mevžek Franc, delovodja KRKE, in oče štirik sinov partizanov — oficijer Blažič Ivan, upokojenec z Broda pri Novem mestu.

Podjetja, ustanove in posamezniki posenjajte lepe vzgledne podpornike Prešernove družbe!

J. Kobše

Novi ustanovni in podporni člani Prešernove družbe

Kolektiv občinskih podjetij Dolenjske Toplice sporoča žalostno vest, da je nenadoma umrl član kolektiva in vodja občinske mesarije tovariš

FRANC ŠOBAR
predsednik občinskega ljudskega odbora

Požrtvovalnemu sodelavcu in neumornemu graditelju naših podjetij bomo ohranili trajen spomin.

Občinska podjetja Dolenjske Toplice

Še enkrat: Ali so v socialistični državi take stvari dopustne?

Najprej načelni odgovor: vse podatke za omenjeni članek sem dobil v ustnem razgovoru s predstavniki Lesno strgarskega podjetja in Sodrzičice in Prijateljstva Vencelnem iz Zamostica pri Sodrzičici — prizadetim invalidom. Omenjene ljudi osebno poznam, zato ne dvomim v resničnost njihovih izjav. V odgovoru inspektorja okrajne inšpekcije dela pri OLO tov. Marušiča v zadnji številki Dolenjskega lista našel članek, je rečeno tudi, da delovno razmerje med delodajalcem Pakičem in delovničarjem Prijateljstvom Vencelnem še traja. Tov. Prijatelj ni je izjavil nasprotno. Res je, da tudi Pakič Prijateljstvi ni v hiški priložnosti službuje na domu, kako «velika» je ta zaslužek pa je tov. Marušič verjetno znano. Na ostale trditve tov. Marušiča ne bom odgovarjal, ker se mi ne zdi potrebno. V članku sem se zavel za invalide, ki je upravičeno zagrejen, povedal sem mnenje delovnega kolektiva iz Sodrzičice in naj poudarim še to, da me pri tem ni vodilo nobeno osebno prijateljstvo ali pa možna sovražstva do ene ali drugega. V tem duhu bom pisal tudi v bodoče.

Orašem Karel, OZZ Kočevje

80 let VAJENSKE ŠOLE
trgovske stroke v Novem mestu

(Nadaljevanje in konec)

Razpad Avstrije je postavil pouk vajencev trgovske stroke na nove temelje. Ta je šele sedaj postal slovenski. Vážnosti in pomena strokovno izobraževanja trgovske kadra se je zavdal tudi Gremij novomeških trgovcev. Ta je na svojem ustanovnem občnem zboru 15. VI. 1919 sklenil, da je nujno potrebno ustnoviti s pričetkom novega šolskega leta 1919-20 trgovsko nadaljevalno šolo, »ker trgovske naraščaja brez strokovne šolske izobrazbe ne moremo smatrati sposobnega za življenje«. Prav tedaj ko se je v Smihelu končal provizorični trgovski tečaj, je na prvi seji Gremija novomeških trgovcev Jos. Ogoreutz, trgovec v Novem mestu, predlagal, naj se zaprosi deželno vladu, da ustanovi trgovsko šolo v Novem mestu. Knjigar Urban Horvat je na isti odhodovi seji izjavil, da bo sam žel v Ljubljano do poverjenika

čevali šolnino okrog 150—200 Kron, odnosno dinarjev na leto. Šolo je nadzoroval inspektor trgovskih šol za Slovenijo prof. Gogala. Iz novomeške trgovske šole je izšlo 84 učencev; največ jih je bilo s Primorske. Večinoma so bili otroci kmetov, nižjih uradnikov, obrtnikov, trgovcev, manj delavcev in dninarjev.

Vzporedno s to dvorazredno trgovsko šolo je Novo mesto imelo v istem času v okrilju obrtnonadaljevalne šole posebni oddelček za vajence trgovske stroke, kakor to potrjuje upokojeni učitelj Fr. Hočevar. Iz njegovega pričevanja je razvidno, da se je za vajence trgovske stroke zavel prof. Jos. Germ. ki je zanje že leta 1919. osnoval po okriljem obrtnonadaljevalne šole posebni tečaj za trgovske vajence. Ta tečaj je prof. Germ. vodil do 1923. leta. V njem so poučevali poleg splošnoizobraževalnih predmetov tudi trgovske, učni načrt je bil razdeljen na dve leti. Učenci so pričeli s prvim tečajem ali razredom in nadaljevali s poukom v drugem razredu. Žive priče, učenci te šole, zatrjujejo, da je bilo v vsakem razredu 12 do 15 učencev,

ki so sprva dokaj neredno obiskovali pouk. Iz vsega tega je razvidno, da je Novo mesto imelo v letih 1919—1926 kar dve trgovski šoli; dvorazredno trgovsko šolo, ki jo je vodil prof. Dr. Vik. Tiller; in je imela svoj pouk v novem gimnazijem sklopu, in dva tečaja ali razrede obseajočega trgovsko nadaljevalno šolo, ki jo je vodil prof. Germ. Njen pouk se je vršil v stari gimnaziji zraven frančiškanske cerkve. Na prvi so poučevali samo profesorji, na drugi pa samo učitelji.

Ko je s šolskim letom 1926-27 prenehala dvorazredna trgovska šola, je ostala pri življenju samo še trgovsko nadaljevalna šola. To je postal z denarjem podpri Gremij novomeških trgovcev, ki je kril dve tretjini stroškov. Nekaj so prispevali za vzdrževanje te šole tudi banovina, mestna občina Novo mesto, in Zbornica za TOI v Ljubljani. Učenci pa so morali ob vpisu plačati neke takse. Življenje in delo trgovskonadaljevalne šole se je nemoteno razvijalo od 1923 do 1939. Nekaj časa jo je vodil upravitelj osnovne šole učitelj Ludvik Koželj, nato od 1925 do 1930 šolski

upravitelj Mart. Matko. Ko je Novo mesto dobilo meščansko šolo in novo šolsko poslopje, je vodstvo trgovskonadaljevalne šole prevzel ravnatelj meščanske šole Ant. Mervič. Vodil jo je od 1930 do 1939, ko je bil upokojen. Po odhodu Ant. Merviča v Ljubljano, je vodstvo trgovskonadaljevalne šole prešlo v roke učitelja Fr. Zukovca, ki jo je vodil do 1942. leta. S tem letom je prenehalo delo trgovskonadaljevalne šole v Novem mestu. Ko so partizani in borci NOV osvobodili Belo Krajino, se je delo novomeške trgovske šole obnovilo v Črnomlju. Vodstvo šole je prevzela v svoje roke tov. Barica Zugelj, poučeval pa so tov. Zamiljen Jože in Ogrin Anton. Po osvoboditvi se je delo novomeške trgovskonadaljevalne šole zopet preselilo v Novo mesto. Sprva je šola dobila prostore v nekdanjem Prosvetnem domu; tu je bil tudi internat za učence. Z rednim šolskim delom pa je pričelo šele v začetku 1946. leta.

Ta okvirni oris zgodovinskega razvoja trgovske strokovne šole štva za Dolenjsko v Novem mestu razodeva stremljenje in napore gospodarstvenikov do

delu, zlasti v sadjarskih in semenskih odsekih.

Ce se bomo resno lotili organiziranja čebelarstva dejavnosti v okviru kmetijskih združenj, bodo imeli čebelarji vse ugodne pogoje za svoje delo, kmetijske zadrage jih pa bodo učinkovito materialno podprle. V tej dejavnosti zadrage se bodo lahko udeleževale tudi čebelarji, ki niso kmetje.

Organizacija čebelarstva v okviru kmetijskih združenj pa nikakor ne pomeni ukinitve dosedanjih čebelarskih društev in druženj. O tem, kakšno naj bo sodelovanje med čebelarsko dejavnostjo v kmetijskih združenjih in čebelarskimi druženji, naj se na terenu dobro pretresa. V prid čebelarjev po je, da se vključijo v čebelarsko dejavnost združenjskih organizacij; s tem bodo pripomogli k razvoju čebelarstva, hkrati pa tudi k splošnemu napredku kmetijske proizvodnje. A. P.

ČEBELARSTVO in kmetijske zadrage

V kmetijski proizvodnji so mnoge panoge odvisne druga od druge. Kmetijsko zadržništvo pa jih združuje in razvija ter s svojimi kmetijsko-pospeševalnimi odseki skrbi za dvig kmetijske proizvodnje. Čebelarstvo je za kmetijsko gospodarstvo, zlasti za semnarstvo in sadjarstvo, izredno pomembljivo. Opravevanje poljskih kultur in sadovnjakov je zaradi nazadovanja čebelarstva vedno bolj ogroženo. Prav tako je na nizki stopnji proizvodnje medu in voska.

Kmetijske zadrage v novomeškem okraju so doslej že kar lepo razvile in utrdile posamezne kmetijsko-pospeševalne panoge. Uspešno deluje 20 živinorejskih, 20 sadjarsko-vinogradniških, nad 10 poljedelsko-semenskih, 27 kreditno-hranilnih in drugih odsekov. Čebelarstvu pa so zadrage doslej posvečale vse premo pozornosti. S to važno panogo so se ukvarjala le čebelarska društva in družine.

Čebelarstvo je treba čim bolj dvigniti in razširiti. Zato je nujno, da se kmetijske zadrage z vso resnostjo zavzamejo za razvoj in pospeševanje čebelarstva. Upravni odbor okrajne zadrzne zveze je o tem že razpravljal in tudi sprejel sklep, da se pri GZZ ustanovi pododbor za čebelarstvo, ki bo imel iste pravice in dolžnosti ter materialne ugodnosti, kakor ostali gospodarski odbori pri OZZ. O tem je razpravljalo tudi čebelarsko društvo v Novem mestu in se skoraj v celoti pridruži mnenju, da je treba poskrbeti za pospeševanje čebelarstva v okviru združenjskih organizacij.

Kako bi se ta stvar organizacijsko pravilno izpeljala, o tem naj razmislijo in povedo svoje mnenje tudi kmetijske

umanjkam!« je priznalo pred sodniki lepo, postavno kmečko dekle. Drugo spet je povedalo, da ji je mati zabilježila, da ne sme povedati pred« sodiščem nič takega, kar bi »gospod« škodovalo. Priča Bukovec Milena pa je vse »pozabila«, kar je slišala v pridigi (v cerkev hodi sicer samo zato, da ni doma, kakor je dejala; njeno tito Dim Julijano je pred drugo razpravo opozoril kaplan Kastelic na prisego!) Tudi nekateri druge priče so jasno pokazale, da so vplivali nanje pred razpravo domači — »vse so pozabile«, samo da ne bi bile nič krive pred kaplanom.

Vendar pa vse izvijanje ni nič pomagalo. Dejstvo, da trohinoj danes v grobovih bivši belogardisti, ki so se pod krinko vere borili proti lastnemu ljudstvu, je nevaležno za primerjave v pridigrskih zgodbah. Mešati ljudem glave z »borbo za vero« in podobnimi »pozivki« se pravi v mili obliki — na zvit način hujskati.

Hinavščina, nagovarjanje h krivemu pričanju, pritisk na matere in tetke ter podobne oblike nasilja versko nestrpnih ljudi same na sebi dovolj jasno kažejo, da se Cerkev še vedno poslužuje starih, preizkušenih načinov pritiska na svoje vernike.

Sodišče, ki je ponovno pretreslo slučaj kaplana Kastelice, se je o njegovi krivdi prepričalo in ga obsodilo na zaporno kazen. Zloraba vere in cerkve v politične namene smo in bomo obojejali. Posamezni predstavniki Cerkev, ki se starih načinov svojega dela ne morejo otresti, pa morajo vedeti, da se bodo proti takim težnjam borili vsi člani Social. zveze, ne glede na to, ali verujejo ali ne.

Huda neurja po Dolenjskem

Letošnje muhasto vreme se je neslavno proslavilo tudi v preteklem tednu, ko je zdvijalo v mnogih nevihtah po raznih predelih Dolenjske in Bele krajine. Od srede na četrtek je bilo hudo neurje nad Smihelom pri Zuzemberku. Med strahotnim viharjem so udarjale strele, voda pa je drla s hribov v doline. Zelo so prizadeti sadovnjaki v vaseh Poljane, Vrh, Vrhovc, Gor. in Dol. Križ, Praproče in še nekateri zaselki. Voda je odnašala rodovitno prst na ceste in v pota, ponekod pa je dila kar skozi kmečke hiše; na eni strani v hišo, na drugi iz nje. V krški dolini sta plazovna od dveh krajev zaustavila promet.

24. junija je divjalo hudo neurje tudi v Semiču in tostran Gorjanecv. V Podgradu je naredila voda precej škode na poteh in cestah. Z mnogih njiv je odnesla precej plodne zemlje. Krka je bila pretekli

Novi ustanovni in podporni člani Prešernove družbe

Ljudski odbor mestne občine Novo mesto je podpisal ustanovno 25.000 dinarjev, Industrija perila Novo mesto pa je nakazala podpornice 2.000 din. Nova podpornica člana z meskom 500 din sta Mevžek Franc, delovodja KRKE, in oče štirik sinov partizanov — oficijer Blažič Ivan, upokojenec z Broda pri Novem mestu.

Podjetja, ustanove in posamezniki posenjajte lepe vzgledne podpornike Prešernove družbe!

J. Kobše

Novi ustanovni in podporni člani Prešernove družbe

Kolektiv občinskih podjetij Dolenjske Toplice sporoča žalostno vest, da je nenadoma umrl član kolektiva in vodja občinske mesarije tovariš

FRANC ŠOBAR
predsednik občinskega ljudskega odbora

Požrtvovalnemu sodelavcu in neumornemu graditelju naših podjetij bomo ohranili trajen spomin.

Občinska podjetja Dolenjske Toplice

Še enkrat: Ali so v socialistični državi take stvari dopustne?

Najprej načelni odgovor: vse podatke za omenjeni članek sem dobil v ustnem razgovoru s predstavniki Lesno strgarskega podjetja in Sodrzičice in Prijateljstva Vencelnem iz Zamostica pri Sodrzičici — prizadetim invalidom. Omenjene ljudi osebno poznam, zato ne dvomim v resničnost njihovih izjav. V odgovoru inspektorja okrajne inšpekcije dela pri OLO tov. Marušiča v zadnji številki Dolenjskega lista našel članek, je rečeno tudi, da delovno razmerje med delodajalcem Pakičem in delovničarjem Prijateljstvom Vencelnem še traja. Tov. Prijatelj ni je izjavil nasprotno. Res je, da tudi Pakič Prijateljstvi ni v hiški priložnosti službuje na domu, kako «velika» je ta zaslužek pa je tov. Marušič verjetno znano. Na ostale trditve tov. Marušiča ne bom odgovarjal, ker se mi ne zdi potrebno. V članku sem se zavel za invalide, ki je upravičeno zagrejen, povedal sem mnenje delovnega kolektiva iz Sodrzičice in naj poudarim še to, da me pri tem ni vodilo nobeno osebno prijateljstvo ali pa možna sovražstva do ene ali drugega. V tem duhu bom pisal tudi v bodoče.

Orašem Karel, OZZ Kočevje

80 let VAJENSKE ŠOLE
trgovske stroke v Novem mestu

(Nadaljevanje in konec)

Razpad Avstrije je postavil pouk vajencev trgovske stroke na nove temelje. Ta je šele sedaj postal slovenski. Vážnosti in pomena strokovno izobraževanja trgovske kadra se je zavdal tudi Gremij novomeških trgovcev. Ta je na svojem ustanovnem občnem zboru 15. VI. 1919 sklenil, da je nujno potrebno ustnoviti s pričetkom novega šolskega leta 1919-20 trgovsko nadaljevalno šolo, »ker trgovske naraščaja brez strokovne šolske izobrazbe ne moremo smatrati sposobnega za življenje«. Prav tedaj ko se je v Smihelu končal provizorični trgovski tečaj, je na prvi seji Gremija novomeških trgovcev Jos. Ogoreutz, trgovec v Novem mestu, predlagal, naj se zaprosi deželno vladu, da ustanovi trgovsko šolo v Novem mestu. Knjigar Urban Horvat je na isti odhodovi seji izjavil, da bo sam žel v Ljubljano do poverjenika

čevali šolnino okrog 150—200 Kron, odnosno dinarjev na leto. Šolo je nadzoroval inspektor trgovskih šol za Slovenijo prof. Gogala. Iz novomeške trgovske šole je izšlo 84 učencev; največ jih je bilo s Primorske. Večinoma so bili otroci kmetov, nižjih uradnikov, obrtnikov, trgovcev, manj delavcev in dninarjev.

Vzporedno s to dvorazredno trgovsko šolo je Novo mesto imelo v istem času v okrilju obrtnonadaljevalne šole posebni oddelček za vajence trgovske stroke, kakor to potrjuje upokojeni učitelj Fr. Hočevar. Iz njegovega pričevanja je razvidno, da se je za vajence trgovske stroke zavel prof. Jos. Germ. ki je zanje že leta 1919. osnoval po okriljem obrtnonadaljevalne šole posebni tečaj za trgovske vajence. Ta tečaj je prof. Germ. vodil do 1923. leta. V njem so poučevali poleg splošnoizobraževalnih predmetov tudi trgovske, učni načrt je bil razdeljen na dve leti. Učenci so pričeli s prvim tečajem ali razredom in nadaljevali s poukom v drugem razredu. Žive priče, učenci te šole, zatrjujejo, da je bilo v vsakem razredu 12 do 15 učencev,

ki so sprva dokaj neredno obiskovali pouk. Iz vsega tega je razvidno, da je Novo mesto imelo v letih 1919—1926 kar dve trgovski šoli; dvorazredno trgovsko šolo, ki jo je vodil prof. Dr. Vik. Tiller; in je imela svoj pouk v novem gimnazijem sklopu, in dva tečaja ali razrede obseajočega trgovsko nadaljevalno šolo, ki jo je vodil prof. Germ. Njen pouk se je vršil v stari gimnaziji zraven frančiškanske cerkve. Na prvi so poučevali samo profesorji, na drugi pa samo učitelji.

Ko je s šolskim letom 1926-27 prenehala dvorazredna trgovska šola, je ostala pri življenju samo še trgovsko nadaljevalna šola. To je postal z denarjem podpri Gremij novomeških trgovcev, ki je kril dve tretjini stroškov. Nekaj so prispevali za vzdrževanje te šole tudi banovina, mestna občina Novo mesto, in Zbornica za TOI v Ljubljani. Učenci pa so morali ob vpisu plačati neke takse. Življenje in delo trgovskonadaljevalne šole se je nemoteno razvijalo od 1923 do 1939. Nekaj časa jo je vodil upravitelj osnovne šole učitelj Ludvik Koželj, nato od 1925 do 1930 šolski

upravitelj Mart. Matko. Ko je Novo mesto dobilo meščansko šolo in novo šolsko poslopje, je vodstvo trgovskonadaljevalne šole prevzel ravnatelj meščanske šole Ant. Mervič. Vodil jo je od 1930 do 1939, ko je bil upokojen. Po odhodu Ant. Merviča v Ljubljano, je vodstvo trgovskonadaljevalne šole prešlo v roke učitelja Fr. Zukovca, ki jo je vodil do 1942. leta. S tem letom je prenehalo delo trgovskonadaljevalne šole v Novem mestu. Ko so partizani in borci NOV osvobodili Belo Krajino, se je delo novomeške trgovske šole obnovilo v Črnomlju. Vodstvo šole je prevzela v svoje roke tov. Barica Zugelj, poučeval pa so tov. Zamiljen Jože in Ogrin Anton. Po osvoboditvi se je delo novomeške trgovskonadaljevalne šole zopet preselilo v Novo mesto. Sprva je šola dobila prostore v nekdanjem Prosvetnem domu; tu je bil tudi internat za učence. Z rednim šolskim delom pa je pričelo šele v začetku 1946. leta.

Ta okvirni oris zgodovinskega razvoja trgovske strokovne šole štva za Dolenjsko v Novem mestu razodeva stremljenje in napore gospodarstvenikov do

delu, zlasti v sadjarskih in semenskih odsekih.

Ce se bomo resno lotili organiziranja čebelarstva dejavnosti v okviru kmetijskih združenj, bodo imeli čebelarji vse ugodne pogoje za svoje delo, kmetijske zadrage jih pa bodo učinkovito materialno podprle. V tej dejavnosti zadrage se bodo lahko udeleževale tudi čebelarji, ki niso kmetje.

Organizacija čebelarstva v okviru kmetijskih združenj pa nikakor ne pomeni ukinitve dosedanjih čebelarskih društev in druženj. O tem, kakšno naj bo sodelovanje med čebelarsko dejavnostjo v kmetijskih združenjih in čebelarskimi druženji, naj se na terenu dobro pretresa. V prid čebelarjev po je, da se vključijo v čebelarsko dejavnost združenjskih organizacij; s tem bodo pripomogli k razvoju čebelarstva, hkrati pa tudi k splošnemu napredku kmetijske proizvodnje. A. P.

ČEBELARSTVO in kmetijske zadrage

V kmetijski proizvodnji so mnoge panoge odvisne druga od druge. Kmetijsko zadržništvo pa jih združuje in razvija ter s svojimi kmetijsko-pospeševalnimi odseki skrbi za dvig kmetijske proizvodnje. Čebelarstvo je za kmetijsko gospodarstvo, zlasti za semnarstvo in sadjarstvo, izredno pomembljivo. Opravevanje poljskih kultur in sadovnjakov je zaradi nazadovanja čebelarstva vedno bolj ogroženo. Prav tako je na nizki stopnji proizvodnje medu in voska.

Kmetijske zadrage v novomeškem okraju so doslej že kar lepo razvile in utrdile posamezne kmetijsko-pospeševalne panoge. Uspešno deluje 20 živinorejskih, 20 sadjarsko-vinogradniških, nad 10 poljedelsko-semenskih, 27 kreditno-hranilnih in drugih odsekov. Čebelarstvu pa so zadrage doslej posvečale vse premo pozornosti. S to važno panogo so se ukvarjala le čebelarska društva in družine.

Čebelarstvo je treba čim bolj dvigniti in razširiti. Zato je nujno, da se kmetijske zadrage z vso resnostjo zavzamejo za razvoj in pospeševanje čebelarstva. Upravni odbor okrajne zadrzne zveze je o tem že razpravljal in tudi sprejel sklep, da se pri GZZ ustanovi pododbor za čebelarstvo, ki bo imel iste pravice in dolžnosti ter materialne ugodnosti, kakor ostali gospodarski odbori pri OZZ. O tem je razpravljalo tudi čebelarsko društvo v Novem mestu in se skoraj v celoti pridruži mnenju, da je treba poskrbeti za pospeševanje čebelarstva v okviru združenjskih organizacij.

Kako bi se ta stvar organizacijsko pravilno izpeljala, o tem naj razmislijo in povedo svoje mnenje tudi kmetijske

Novi ustanovni in podporni člani Prešernove družbe

Ljudski odbor mestne občine Novo mesto je podpisal ustanovno 25.000 dinarjev, Industrija perila Novo mesto pa je nakazala podpornice 2.000 din. Nova podpornica člana z meskom 500 din sta Mevžek Franc, delovodja KRKE, in oče štirik sinov partizanov — oficijer Blažič Ivan, upokojenec z Broda pri Novem mestu.

Podjetja, ustanove in posamezniki posenjajte lepe vzgledne podpornike Prešernove družbe!

J. Kobše

Novi ustanovni in podporni člani Prešernove družbe

Kolektiv občinskih podjetij Dolenjske Toplice sporoča žalostno vest, da je nenadoma umrl član kolektiva in vodja občinske mesarije tovariš

FRANC ŠOBAR
predsednik občinskega ljudskega odbora

Požrtvovalnemu sodelavcu in neumornemu graditelju naših podjetij bomo ohranili trajen spomin.

Občinska podjetja Dolenjske Toplice

Še enkrat: Ali so v socialistični državi take stvari dopustne

IZ NAŠIH PRAJEV

Šentjernejske novice

Zbrka za poplavljenec je desegla 48.000 dinarjev. Tako je med ostalim Kartuzija Pleterje darovala 10.000, pionirji pa 7.600 dinarjev.

Strela je v minulnem tednu tudi pri nas vžgala na več krajih: v Dol. Stari vasi je zgorel kozolec dvojniki Francu Lazarju, pri Fabjančiču v Dol. Maharovcu je strela udarila dobesedno z jasnega, ko je sijalo sonce, vendar ni povzročila večje škode. V Praprečah je zgorel kozolec Alojzija Vrtačiča; zašel je goreti tudi velik kozolec pri Žužkovih v Gor. Gradišču, toda Hudaljovala fanta sta splezala nanj in ogenj zadušila. V Vrhpolju je strela

v več hišah poškodovala električne naprave. Upamo, da ga vreme ne bo lomilo tudi 18. julija, ko bodo naše slavne konjske dirke.

Solski putok je zaključila prav lepa akademija v naši dvorani. Zlasti so ugajale telovadne točke, ki so jih bili nastudirali Alojz Kikelj, Vanda Petrič in Olga Saje. Otroški vrtec se je tudi postavil z dvema nastopoma. Pograjati pa moramo brezbržnost nekaterih staršev, ki ne pokažejo nobenega zanimanja za nastop svojih otrok. In kako so otroci veseli in ponosni, če jih vidiš tudi starši!

To in ono iz Metlike

Ljudska univerza v Metliki je pred nedavnim organizirala predavanje o pomenu etnografije. Predavanje, ki ga je rnel ravatelj Etnografskega muzeja Boris Orel, so spremljale zanimive skiptične slike. Po predavanju so v polni dvorani vrteli tudi film »Pomlad v Beli krajini«.

Ob zaključku šolskega leta je bila v Metliki lepa in uspešna razstava učencev osnovne šole in gimnazije. Med lepimi ročnimi deli in raznimi predmeti obeh šol je vzbujala posebno pozornost razstava zdravstvene sekcije na gimnaziji, ki je pokazala skrb za higieno in zdravje učencev. Prizadevnim vzgojiteljem gre vse priznanje. Razstavo si je ogledalo mnogo prebivalcev

Metlike; med gosti smo opazili tudi zveznega ljudskega poslanca tovariša Toneta Fajfarja.

Kulturna skupina gimnazije in osnovne šole je prejšnji teden priredila v Domu osemoglednih lepo uspešni koncert. Nastopili so tudi štirje cicia-bančki s pesmico o Kekcu. Po koncertu so malim priredili telovadni pripravili čajanko, za skrbivci v domu pa so se tudi slikali. Za prisrčen nastop in razvedrilo so bili o skrbivci v domu malim prijateljem iskreno hvaležni!

Na zadnji seji ljudskega odbora mestne občine so izvolili za predsednika Franca Jakljeviča, prejšnji predsed-

nik, ki je odstopil, pa je bil izvoljen za podpredsednika. Najstarejši odbornik tov. Brodčarič je obema čestital in želel mnogo uspehov pri nadaljnjem delu občine. R. F.

Pevski koncert v pljučnem oddelku novomeške bolnišnice

Pretekli petek zvečer je pevski zbor KD Dušan Jereb priredil bolnikom pljučnega oddelka splošne bolnišnice v Novem mestu koncert slovenskih umetnih in narodnih pesmi.

V govorilnic, ki je bila spreminjena v pravo koncertno dvorano, so pevci odpeeli 18 pesmi, katere so bolniki z vso radostjo sprejemali, močan aplavz pa vsaki pesmi pa je pričal, kako so zadovoljni s programom in kako so veseli, da so se jih pevci spomnili in jim priredili ta večer. Tako so dobili, kakor je uvodoma poudaril podpredsednik društva, ki je navzoče pozdravil, direkten stik z zunanjim svetom in zagotovilo, da vendar niso tako pozabljivi, kot si morda kdo od njih misli.

Ob koncu se je pevciem in družini zahvalil za to lepo gostovanje primarij oddelka dr. Ivo Smrečnik ter izrazil željo, naj bi ta nastop ne bil zadnji. Pripravi smo, da bomo moški pevski zbor našega KD še slišali prav v tej stavbi, morda pa se jim bo celo priključila dramska ekipa.

Huda ura na Poljanah

Pomoči od sreče na četrtek (24. junija) je nad vasjo Poljanje v žužemberški občini za čelo liti kakor bi se utrgal oblak. Lilo je s presledki od pol ene do 4 jutraj. S Krške gore nad vasjo so na več krajih pridri hudourniki čez vinograde in se razlili po poljskih njivah nad Krko. Škoda je precejšnja, saj je ponekod zemljo čisto posnelo. Nad cesto Ljubljana — Novo mesto se je trgala zemlja in nasula nanjo nad tisoč kubikov prsti, tako da so jo lahko šele v petek popoldne odprli za promet. Take plohe in tako umazane Krke, v katero je odnašalo prst, Poljanci še sploh ne pomnijo.

NOVOMEŠKO AVTOMOTO DRUŠTVO SKRBI ZA VZGOJO KADRA

V dva zaporedna tečaja novomeškega avtomoto društva se je vpisalo kar 80 tečajnikov. Med njimi je zlasti veliko mladincev, ki so potrjeni za služenje vojaške roka v motoriziranih enotah in si bodo tako še pred vstopom v JLA pridobili osnovno strokovno znanje. Udeleženci prvotnega tečaja, ki se obvladajo motorna vozila, so imeli teoretične (društvene) izpite 1. julija, 15. julija pa bodo praktični izpiti. Tečajniki prvega tečaja, ki še ne obvladajo motornega vozila, se bodo za teoretične izpite pridružili tečajnikom drugega tečaja, ki bodo imeli teoretične izpite od 25. julija dalje, praktične pa konec avgusta ali v začetku septembra. Za praktične šoferje izpite se lahko prijavijo tudi taki, ki niso obiskovali tečaja, pa obvladajo na tečaju predavano snov. Vsi taki morajo vsaj do 15. julija poleg prošnje za pristopev k izpitu predložiti tudi ostale dokumente, kot potrdilo o nekasnovanju, izpis iz rojstne matične knjige in zdravstveno spričevalo. Prošnje in dokumente je treba predložiti pri referentu za promet Tajništva za notranje zadeve Francu Savriču.

Navzile velikim težavam z motornimi vozili in sredstvi novomeškega avtomoto društva nalogo izpolnjuje strovo osnovno nalogo — vzgojo mladih šoferjev in vozačev motornih vozil.

Najmlajši obrtni pomočnik v Novem mestu

Pred pomočniško izpitno komisijo v Novem mestu, kjer je pred kratkim opravilo pomočniške izpite okrog 80 obrtnih vajencev, je stopil kot najmlajši kandidat tudi 15 letni Albin Barbič iz Novega mesta.

Mladi Bine je sin uglednega mizarškega mojstra Franca Barbiča in je pokazal v uku in že pred njim izreden talent. Komaj je čakal, da je zaklju-

Albin Barbič

čil obvezno šolanje, takoj nato pa se je preselil v delavnico. Hitro je napredoval, v obrtni šoli pa je v dveh letih položil vse tri letnike novomeške obrtne šole s prav dobrim uspehom. Ker je izpolnil pogoje, je lahko po končani šoli in opravljeni polovici učne dobe stopil pred pomočniško izpitno komisijo, kjer je z odliko položil izpit. Za izpitni predmet je izdelal krasno politirano komodo iz vezanega lesa, ki je zavzela na vajenski razstavi najlepše mesto.

Najmlajšemu pomočniku Novega mesta in novomeškega okraja, čestitamo k pokazanim uspehom, ostalim vajencem pa ga za njegovo prednost postavljamo za vzgled.

Škodljivci iz KZ Velika Loka pred sodiščem

Stroge kazni in povrnitev škode do zadnjega dinarja

»Pošteno naj jih kaznujejo in do zadnje pare mora vsak povrniti napravljeno škodo!« so se menili kmetje — člani splošne kmetijske zadruga na Veliki Loki, ko so pred dvema mesecema zvedeli za grobe nepravilnosti v njihovem združnem lesnem odseku. Kar štirje nameštenci zadruga so se znašli na zatožni klopi pred ljudskim sodiščem 24. junija letos: neizgovorni lesni manipulant Anton Godce, poslovodkinja Julka Strmec, knjigovodkinja Milka Požun in trg. pomočnica Alojzija Mežan.

Ze leta 1952 so začeli goljufati z lesom in ponarejenimi računi, pa z denarjem in z listinami v kmetijski zadrugi. Lesni manipulant, ki je rad usekal kmeta pri meri (sicer do viška 50 kubikov lesa na združnem skladišču ne bi moglo priti!) je prišel v svoji denarni lakomnosti do svojega vrstnega sklepa: za les, ki je bil v skladišču in je trg. inspekcija zanj ugotovila, da predstavlja višek, je Godce skupaj s Strmcevo in Požuno napisal lažne račune. Enostavno so si izmislili, da je Franc Strmole iz Gor. Praproč prodal 25 kubikov tesanih tramov za 99.088 din. Nace Zupančič iz Voljčjih jam 12 kubikov tramov za 76.150 din in Koželj Franc iz Voljčjih jam 5 kubikov tramov za 22.555 din. Ponaredili so podpise in predložili račune — kam drugam kakor blagajni kmetijske zadruga v Veliki Loki v izplačilo! Tako so pobasali 184.854 din, oz. Godce 111.427 din, Strmceva 55.427 din in Požunova 20.000 din. Kmetijska zadruga pa je za tako »skupljeni les« morala plačati Narodni banki v Trebnjem še godzno takso, da je bila oškodovana samo pri tej Godčevi »kupčiji« za 197.753 din.

Prvi poizkus se je posrečil, trojica je dobila korajžo. Čeprav je bil Godce za 135.000 din oškodovan, je vendar v celoti povrniti škodo. Godce je dobil 135.000 din, Strmceva 55.427 din, Požunova 20.000 din. Godce je dobil 135.000 din, Strmceva 55.427 din, Požunova 20.000 din. Godce je dobil 135.000 din, Strmceva 55.427 din, Požunova 20.000 din.

prav je na primer Godce sarkramensko dobro zaslužil kot lesni manipulant (samo v 10 mesecih leta 1952 čez 300.000 din ali 30.000 na mesec!), mu grabeljivost ni dala miru. Zašel je pisati nove izmisle, ne račune, podpisovati kmete, žigosati les z žigom KZ Vel. Loka itd. Tako je na račun Janeza Primca iz Dolenje vasi ogoljufal zadrugo za 13.550 din, na ime Alojza Murna iz Vapče vasi je spotegnil 12.489 din, na ime Janeza Črčka iz Sele 10.800 din, Janeza Peč. jaka iz Sele 41.010 din, Jožeta Mikliča iz Razbora 19.520 din itd. Tako je prigoljufal še dobrih 160 tisočakov. Polakomnil pa se je poleg tega še zadržnega lesa, Voznik Janez Kovarčič mu ga je po njegovemu nalogu večkrat zapeljal domov ali pa k mizarju Gor. cu; vzel ga je ali s skladišča na železniški postaji ali pa na obč. žegi v Veliki Loki, ki je žagala les za zadrugo. Tako je Godce pokradel lesa za 157.902 din.

Strmceva in Požunova 24. julija 1953 poverili na podlagi ponarejenih računov 54.660 din; vzeli sta vsaka po 10 tisočakov, 10 pa sta jih »podarili« tudi Mežanovi kot »nekak višek v trgovini«. Tudi Mežanova in Požunova sta si avgusta 1952 vzeli iz združne blagajne 18.135 din in si jih razdelili, poleg tega pa oškodovali zadrugo še za 2.455 din godzno takse, ki sta jo plačali Narodni banki, da bi »kupčija« izgledala trdnjša...

Poleg tega se je čedna družina pečala tudi s ponarejanjem pogodb, hkrati pa je vse početje skrivala pred javnostjo. Kakor vedno, se je tudi v gornjem primeru zadnje dejanje odvil pred sodiščem. Skesana četvorica goljufov in ponarejevalcev, ki je nakradla skoraj za milijon dinarjev zadržnega premoženja, ni imela kaj povedati v svojo obrambo. Godce je skušal na

razpravi vplivati na ostale tri obtožence, da bi izpovedala kaj v njegovo korist. Sodišče je spoznalo njega in Strmcevo za glavna krivca. Požunova in Mežanova sta imeli v zadrugi podrejeno vlogo, deloma pa sta bili k dejanjem tudi zapeljani. Visoka stopnja družbene nevarnosti obtožencev, predvsem prvih dveh, je narekovala sodnemu senatu okrožnega sodišča ostre kazni:

Anton Godce je bil obsojen na pet let strogega zaporja, za plembo 36.000 din in povrnitev škode, 288.689 din. Julka Strmec bo za svoje goljufije sedela 2 leti in 6 mesecev v strogem zaporu, povrneči pa mora zadrugi 67.727 din. Milka Požun je obsojena na 1 leto in 6 mesecev strogega zaporja in povrnitev 42.445 din škode. Lojzka Mežan pa na pet mesecev zaporja, pogojno za dobo 3 let, in na povrnitev zneska 20.295 din.

Vrednot ukradenega lesa bo zadruga iztožila od Godca s civilno pravdo, ker je nekaj lesa še na njegovem domu. Poleg sodne kazni in povrnitve škode pa je nad obtožence še ena kazen: pre z vseh članov kmetijske zadruga v Veliki Loki, katerim so kradli denar iz žepa, čeprav bi lahko ob svojih prejemkih dostojno živeli. Kazni pa so hkrati opomin, da bodo vsi taki in podobni primeri gospodarskega kriminala čedaj strožje kaznovani.

Ljubljanski žerjavi za Indijo

Da na svetovnem trgu ni vseeno, ali lahko ponudiš kupcem kot koruze ali prvovrstne industrijske izdelke, je že precej znano. Kaj pomeni nenehni napredek naše industrije, pove zgornjo tudi primer ljubljanskega Litostroja: zdaj dokončujejo serijo 30 žerjavov, ki jih je lani kupila od nas Indija.

Prvo polletje 1954 je minilo in že se niste poravnali zapadle naročilne, jo pošljite še danes! S tem si podaljšate tudi brezplačno nezgodno zavarovanje.

UPRAVA LISTA

Turistične takse v Črnomlju

Na osnovi III. člena Uredbe o pravicah ljudskih odborov, da lahko predpisuje takse in prometni davek (Uradni list FLRJ št. 17-53), v zvezi s 1-12 točko odredbe o določitvi turističnih krajev oziroma področij na ozemlju Ljudske republike Slovenije (Uradni list LRS št. 17-53) in na osnovi 59 člena 2. točke, 78. in 79. člena Zakona o občinskih ljudskih odborih (Uradni list LRS št. 19-52), 1. 4. 1. a Ljudski odbor mestne občine Črnomelj:

ODLOK O PLAČEVANJU TURISTIČNIH TAKS V MESTU ČRNO MELJ

I. člen
Gostinska podjetja, organizacije in zasebniki, ki proti plačilu oddajajo prenočišča, pobirajo od oseb, ki se mudijo v mestu Črnomelj kot turisti, turistične takse:

1. V glavni sezoni od postelje dnevno 20 din.
2. V predezonni in posezoni od postelje dnevno 16 din.

Pobirano turistično takso morajo plačati Ljudskemu odboru mestne občine Črnomelj vsi, ki so za to pooblaščen, da jo pobirajo, vsak mesec do 15. v mesecu.

II. člen
Za turista se smatra vsakdo, ki nima v mestu Črnomelj stalnega

bivališča in da prenočuje v mestu vsaj enkrat. Turistično takso plača tudi vsak turist, pa naj prenočuje v državnem, združnem ali privatnem podjetju, oz. v privatni hiši, ki oddaja prenočišča.

III. člen
Plačila takse so oproščene osebe, ki jih kot svoje zavarovance pošilja na zdravljenje Zavod za socialno zavarovanje in invalidi, ki prihajajo na zdravljenje na območju mestne občine. Ljudski odbor mestne občine Črnomelj lahko dovolji še druge oprostitve in olajšave v plačevanju turističnih tak. Natatanjeje predpise o tem izda Ljudski odbor mestne občine Črnomelj s posebno odredbo.

IV. člen
Turistična taksa se pobira v korist Ljudskega odbora mestne občine Črnomelj in se uporablja za komunalne in turistične graditve v mejah 5. člena uredbe o pravicah ljudskih odborov, da lahko predpisujejo takse in prometne davke.

V. člen
Ta odlok velja od dneva, ko je objavljen na krajevno običajen način. Smrt fašizmu — svoboda narodu! Črnomelj, dne 12. maja 1954. Štev. 227-4-54. Predsednik LO MO: Janez Kločubar, i. r.

Šahovski turnir v Črnomlju se zaključuje

Na šahovskem turnirju za IV. kategorijo v Črnomlju je zasedel 1. mesto Lado Vlahovič s 13 točkami, drugo Darko Štajdohar s 9,5, na tretjem mestu je Leopold Vetrin z 9 točkami, četrto mesto si delijo Vojo Aršič, Julij Pezdirc in Leopold Korelec s 8 točkami. Peto mesto s 7 točkami je dosegel Janez Povše.

Turnirja na Bledu se je 26. junija udeležila črnomeljska ekipa in dosegla deveto mesto. Za brzo-turnir ki bo 11. julija v Črnomlju, so priprave v polnem teku. Povabljeni so bila vsa šahovska okrožja v Sloveniji in šahovsko društvo iz Karlovcv. Zmagovalec prvih treh ekip bodo prejeli praktična darila. Vsa šahovska društva vabimo, da se udeležijo turnirja v proslavo 16-letnice SNOŠ, sateljni pa so zlasti igralci I, II, III. in IV. kategorije. V. T.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

Pionirski okrajni športni dan v Črnomlju

Med dvema ognjema je zmagala ekipa Črnomelj, med katerimi je bil najboljši Waiss. Požrtvovalno je igrala tudi ekipa Podzemelja, ki je zasedla tretje mesto. Drugo mesto je bila črna najmočnejša ekipa in je zasedla tretje mesto. Med pionirskimi je bila najboljša metliška ekipa, ki je zasedla v finalu pred Črnomelčan prvo mesto. V skupnem planšanu so rezultati sledeči: Črnomelj 9 točk, drugo in tretje mesto si delita Podzemelj in Metlika s 6 točkami, Vinica 4 točke, Semčje 3 in Adlešič 2 točki. V atletiki so nastopili v teku na 400 m, 600 (oziroma 450), skoku v višino in štafeti 4x140 m. Finalne moški 40 m: Mihelič (Crn.) 5,5, Cindrič (Crn.) 5,6; Strmec (Crn.) 5,6, Rajk (Metlika) 5,9; moški 600 m: Mihelič (Crn.) 1:48,2; Strmec (Crn.) 2:02,0. Moški višina: Miklič (Crn.) 1:52 — novi slovenski rekord pionirjev; Ilenič (Metlika) 1:35; Strmec (Crn.) 1:35; Miklič (Crn.) 1:35. Moški štafeta: Črnomelj, Podzemelj, Metlika. Najboljši uspeh sta dosegla Mihelič in Žuničeva. Mihelič je postavil novi pionirski rekord, navedeno tako je zmagal v vseh disciplinah. Žuničeva pa je prinesla štafeti prvo mesto in zasedla tudi vsa prva mesta. V prostih vajah so nastopili vsi pionirji in pionirke v vajah z zastavico, oziroma z metlami. Zelo lepi gibi in skladnost simbolnih vaj Metlike in Podzemelja so navdušili gledalce, ki jih je bilo okoli 150. V skupnem planšanu je zmagal Črnomelj s 36 točkami pred Metliko in Podzemeljem s 18 točkami. M. T.

Lepa rekometna igra v Črnomlju

Med sporedno okrajnega prvenstva v Črnomlju je bila odigrana rekometna tekma med reprezentanco V. in VI. razreda prvi sedmetni, ki ima v svojih vrstah največ igralcev TVD Partizan. Moštvi sta se predstavili gledalcem v sledečih postavah: V. in VI. razred: Telatko I, Šterbenec, Jaklič, Klein, Žunič, Suljica, Zugič; VII. razred: Šterk, Jamšek, Nemarš, Ivanušič, Likovec, Čop in Šemšar. Rezultat 11:12 (7:5) je realen na potek igre. V prvem polčasu so mlajši igrali mnogo boljše in priložnosti skoraj vseh obrambnih igralcev. V začetku drugega polčasa se stanje ni zboljšalo, zato pa je konec tekme prinesel več tragičnih momentov, ker je v 37. minuti razred hotel na vrak način izenačiti rezultate. Gole so dosegli za V. in VI. razred: Žunič 7, Suljica 3, Klein 1, Zusej 1. Za VII. razred: Likovec 1, Šmec 2. Čop 2. M. T.

SLOVENSKO - HRVATSKA ODOJKARSKA LIGA

DVE ZMAGOVITE NOVOMEŠKI ODOJKARJEV
Zadnji tekmi v spomladanskem delu prvenstva so se vrnile obojkarske lige sta ženski in moški vrsti novomeškega Partizana prinesli dve zasluženji zmagi in vsaki po dve dragoceni točki. Izgubili sta jih ženska in moška vrsta obojkarskega kluba Borovo.

Zenske: PARTIZAN (Novo mesto): OK BOROVO (Borovo) 3:1 (15:6, 6:15, 15:11, 15:9)
Trainer Puško je za to tekmo preizkusil naslednjo postavbo: Knaflič, Ostanek, Fink, Robar, Kestrovčič in Pascolo. Navedene igralke, zlasti mišlje, so opravile zaupanje in kot celota povsem zadovoljivo. Potrebno bo le še več nastopov, ki bodo novomeškimi obojkarskim zagotovile vse tiste odlike, ki se zahtevajo za ligna tekmovalnja, predvsem pa še vigranje in rutino. Čeprav so igralke iz Borova borbene in ambiciozne, nismo bili niti za trenutek v skrbeh za njih tekme. Čas do jesenskega dela lige naj Partizanove igralke smotno izkoristijo za treniranje in prijeteljske tekme, nikakor pa ne za obojkarske počitnice. Tekmo je sodil Urh Riko, sodnik na črti pa je bil Romih Robert.

Moški: PARTIZAN (Novo mesto): OK BOROVO (Borovo) 3:1 (15:13, 11:13, 15:9)
Trainer Puško, Dolenc, Medič, Simič, Sone, Lapajne, Sodnik.

Telovadni nastop v Loškem potoku

Za zaključek šolskega leta so pionirji in mladina osamljene šolskega telovadnega materiala po okrožju Partizana Loški potok pripravili 20. junija telovadni nastop, ki je zelo lepo uspel. Šolska mladina si je marca zadala težko nalogo, da pripravijo igrače, katero je bilo precej v groben stanju, za nastop v juniju. V postavitve rojstnega dne tovariša Tita je delo v mesecu aprilu marljivo opravila v 1800 urah. V maju bi bila pripravila še nekaj doskočišč, a zaradi vednega deževja ni mogla. Mladina je pripravila kar peter spored. Poleg obveznih vaj so bile tudi rajalne in ritmične vaje, belokrankska kola in razno-terosti. Sodelovali so otroci vseh oddelkov in razredov. Nastopilo je 225 pionirjev in pionirk, mladincev in mladink. Vse nastopajoče in gledalce je pozdravil predsednik Partizana Loški potok. Solski mladini je izreklo priznanje za opravljeno delo. Gledalci, katerih je bilo okrog 700, so bili z nastopom zadovoljni. Obilico smeha so izvalili pionirji in vreač. Ljudstvo je z velikim zanimanjem sledilo sporedu. Na je nastop potekal v popolnem redu in zaslugo tudi Partizanu Kobevič, ki je posredoval ozoženje. Na tem mestu se jim zahvaljujemo. Učitelstvo Loškega potoka je poživljeno sodelovalo in pripravilo vse za čen: bilo izvedbo telovadnega nastopa.

Pokvarjen
PISALNI ALI ŠIVALNI STROJ
vam poceni in hitro popravi priznana delavnica
FINOMEHANIKA
URBAS LUDVIK, NOVO MESTO
Titov trg 6 — telefon 58
Popravlja tudi računske stroje, registrirne blagajne in nalivna peresa.

DOLENJSKI OBLIVSČEVALEC

Kino KRKA Novo mesto

Od 2. do 5. julija: ameriški film »Skritivost jezera obsojenec«.
Od 6. do 8. julija: ameriški film »Preobrat«.
Od 9. do 13. julija: ameriški hollywoodski film »Vajavače gledališče«.

MALI OGLASI

PRODAM GOZD 150 ha, poraččen s spremaki ob glavni cesti Semčje—Črnomelj, blizu Vražjeja kanana. Povše — Simončič Katarina. Podreber 2 — p. Semčje.
SLUŽBO DOBI trgovski pomočnik ali pomočnica, zmožna voditi manjše samostojno delo v trgovini. Stanovanje za samca, preseljeno. Kmetijska zadruga — Mirna peč.

RAZPIS

Kmetijsko-gospodinjstva šola Gradca v Beli krajini bo imela v loškem letu 1954-55 prvi letnik redne zemske kmetijske šole od 15. oktobra do 31. marca za kmetijske fante in posebej celoletno kmetijsko gospodinjstvo šolo za kmetijske dekleta.
Namen šole je dati gojencem in gojenkam potrebno teoretično in praktično izobrazbo iz kmetijstva ter gospodinjstva.
Pogoj za sprejem v šolo so:
1. Popolna osnovnošolska izobrazba in dvoletna kmetijska praksa (na domu).
2. Starost od 16 let naprej.
3. Mesečna vzdrževalina znaša 3.000.— din. Vojnim strotom, članom večjih družin, določil Okrajni ljudski odbor Črnomelj popust.
4. Lastnorочно spisan prošnji za sprejem je treba predložiti naslednje dokumente:
1. Lastnorочно spisan kratek življenjepisa;
2. Zadnje šolsko spričevalo;
3. Rojstni list;
4. Zdravniško spričevalo;
5. Potrdilo o vpisu v voilni kneniki;
6. Obvezo staršev ali ustanove o rednem plačevanju vzdrževalnine.
Prošnje s prilogami je treba oddati, oziroma nasloviti na Kmetijsko gospodinjstvo šolo Gradca v Beli krajini do 30. avgusta 1954.
O pričetku šolskega leta bodo sprejeti gojenci in gojenke pravočasno obveščeni.
Uprava šole

GIbanje prebivalstva v Novem mestu

Pretekli teden je bilo rojenih 8 deklic in 10 dečkov. — Porodila sta: Mojstrovčič Božidar, mizar, ki pomočnik iz Tomažje vasi, in Berkepoec Ottilja, nameštinka iz Črnomolja pri Semčju. — Čestitanje!

Umrli sta: Mlakar Ivan, električnik v pokou, 50 let iz Mačibora, Kočvar Jožef, delavec, 45 let iz Zabukovja.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so rodile: Zagar Klara iz Ločne — dečka: Raguz Marija iz Loke — dečka: Raguz dečka: Gabrovčič Polja iz Starega loga pri Kočevju — dečka: Zagar Marija iz Dol. Karteljeva — dečka: Uhan Milena iz Rodin pri Trebnjem — dečka: Bajc Rodiga iz Ceroveca pri Semčju — dečka: Butala Pepca iz Kanizjate — dečka: Ivančič Jožeta iz Videm — dečka: Macele Ivanča pri Gradcu — dečka: Ivančič Jožeta iz Videm — Dobropelc — dečka: Kolar Marija iz Jugorja pri Metliki — dečka: Puško Melanija iz Novobrega — dečka: Zupan Jožeta iz Dol. Vrbanja — dečka: Zupančič Matilda iz Smihale pri Novem mestu — dečka: Vidmar Marija iz Malega Podljudja — dečka: Selak Marija iz Dobova pri Otočcu — dečka: Bobič Mara iz Domžal — dečka. — Čestitanje!

Kratke šahovske vesti

Dvoboj na 50 deskah med reprezentancama Dolenjske in Primorske je preložen na 4. julij in bo v Postoljni. Zaradi dvoboja se preloži za en dan mladinsko prvenstvo Dolenjske, ki se začne v ponedeljek ob 10. uri dopoldne v mestni kavarni na Glavnem trgu. —m.

»Partizan« v Subotici bo začel izdelovati tudi domače motocikle

Tovarna koles »Partizan« v Subotici bo začela letos izdelovati tudi motocikle. Prve tovrstne izdelke bo razstavila na letošnjem zagrebškem velesejmu. To bodo motociikli tipa »FBP — 125«, prilagojeni našim cestam. Vozili bodo s hitrostjo do 70 km na uro, na 100 km pa bodo porabili 2,5 l. bencina. V začetku bodo stali pribl. 200.000 din, pozneje pa bodo cenejši.

Naročnike opozarjamo, da je naš tekoči račun pri MESTNI HRANILNICI v Novem mestu, in ima številko 616-H-T-24

Kino KRKA Novo mesto

Od 2. do 5. julija: ameriški film »Skritivost jezera obsojenec«.
Od 6. do 8. julija: ameriški film »Preobrat«.
Od 9. do 13. julija: ameriški hollywoodski film »Vajavače gledališče«.

MALI OGLASI

PRODAM GOZD 150 ha, poraččen s spremaki ob glavni cesti Semčje—Črnomelj, blizu Vražjeja kanana. Povše — Simončič Katarina. Podreber 2 — p. Semčje.
SLUŽBO DOBI trgovski pomočnik ali pomočnica, zmožna voditi manjše samostojno delo v trgovini. Stanovanje za samca, preseljeno. Kmetijska zadruga — Mirna peč.

RAZPIS

Kmetijsko-gospodinjstva šola Gradca v Beli krajini bo imela v loškem letu 1954-55 prvi letnik redne zemske kmetijske šole od 15. oktobra do 31. marca za kmetijske fante in posebej celoletno kmetijsko gospodinjstvo šolo za kmetijske dekleta.
Namen šole je dati gojencem in gojenkam potrebno teoretično in praktično izobrazbo iz kmetijstva ter gospodinjstva.
Pogoj za sprejem v šolo so:
1. Popolna osnovnošolska izobrazba

Jovo Galič:

Pred 22. julijem 1954

Izspominov na Belokranjski odred

Zgodnje spomladi leta 1942 sem bil v Gorjanski četni. Prišel sem z njo iz vasi Rdeči kamen na Kočevskem, kjer smo se zbrali iz vse Dolenjske ter ustanovljali partizanske čete, ki so od tu šle na vse strani, da tolčejo sovražnika in organizirajo ljudstvo v OF.

V Gorjanski četni sem ostal dobrih 14 dni. Četa je hitro rasla in dobila nalogo, da ustanovi iz svojih partizanov novo četo in jo pošlje v Belo krajino. Dodelili so me te novični četni in postavili za polit. komisarja. Težko sem se poslovil od tovaršev, ki so ostali v Gorjancih, saj se je bilo med nami že skovalo krepko bojno tovarštvo v dveh akcijah z Italijani: v borbi za Žužemherk in pri Miklavžu.

Med belokranjskim ljudstvom

Pomlad se je že boječe razcvetela, ko smo šli čez Gorjance v Belo krajino. Trdinov vrh se je bleščal v zadnjem snegu, kot bi bil pokrit s tisoč zrcali. Temni, stari gozdovi pa so željno pili novo sonce. Na obronkih onkraj gorjanskega vrha smo prvič zagledali pred seboj prelepo Belo krajino. Že polno pomladi in zelenja.

Prve stike z dobrim in poštnim belokranjskim ljudstvom

streljali na nekega partizana, ki se je mudil v Jugorjih. Zato smo počakali v gozdu in šli v vas šele zvečer. Zaradi varnosti smo vas dobro zastražili, nato pa šli na sestanek k Badovincu, na katerem smo vasčanom Jugorja in Sel pojasnili, da smo partizani in smo prišli v Belo krajino zato, da organiziramo borbo proti okupatorju, ki mora biti enotna in v vseh predelih naše ljubljene domovine. Že prvi večer smo se pogovorili o vseh stvarih; postavili smo vsakega zaupnika in obveščevalca in poslej ostali z vaščani nerazdružljivi prijatelji. Vaščani so nas nahranili in dali vsa potrebna obvestila. Sami so se ponudili, da bodo imeli na hribu stalno stražo ter nar. sproti poročali o premikih Italijanov in o vseh ostalih stvareh.

Na tem sestanku smo tudi previdno vprašali, če ima že tudi Bela krajina svoje partizane; pred odhodom z Gorjancev smo bili nekaj slišali o njih, zato je bila ena naših prvih nalog, da se povežemo z njimi in se po dogovoru združimo v eno četo ali pa postavimo skupno vodstvo. Toda vaščani so bili previdni in niso hoteli ničesar povedati. Skušali bodo poizvedeti, so obljubili, in nam bodo sporočili.

smo se spoznali, so nam povedali, da jih je 30, s komandirjem Mitjem na čelu, in se zadržujejo nad Brezovo rebrico pri Semicu. Domenli smo se za enotno vodstvo, da bomo tako močnejši in aktivnejši. Poslej sovražnik ni bil več varjen v svojih bunkerjih in zažico. Po vsej Beli krajini se je raznesel glas o hrabrih partizanih, ki se borijo za svobodo in prinášajo lepše dni svojemu izmučenemu, že stoletja zatiranemu narodu.

Najmlajši partizan

S svojimi uspešnimi akcijami smo razgibali Belo krajino in poleti 1942 so ljudje množično prihajali v partizane, tako da je nastalo težko vprašanje: kje dobiti puško? Nekateri so prinesli s seboj lovskie puške, drugi samokrese in kar so imeli. V marsikateri vasi smo morali reči, da jih brez pušk ne moremo vseh sprejeti, ker imamo še veliko ljudi brez orožja.

Spomnjam se nekega 12 letnega dečka, dora iz okolice Metlike. Prišel je in me vprašal, če ga sprejemam v partizane. Naj bo še nekaj časa doma, sem mu dejal; ko bomo napravili kak večji napad na Italijane in dobili pušk, potem ga bomo sprejeli in mu dali tudi puško, da bo pravi parti-

zan. Pa mi je dečko junaško in samozavestno odgovoril, da si bo puško sam priskrbel. Pogledal sem ga in vprašal, če morda ve za kako puško, ki je ostala od kapitulacije stare Jugoslavije. Naj jo prinese. Pa se je dečko odrezal, da si jo bo priskrbel od Italijanov, takor kakor mi. Kajpek sem mu moral obljubiti, da ga bomo sprejeli, če pride s puško na rami. In res — čez dva dni jo že primaha z dolgo italijansko puško, malone enkrat daljšo, kot je bil sam, in z vsemi naboj. Na vprašanje, kje jo je dobil, je odgovoril, da se je okrog Metlike zmerom potikal Italijani, lovijo po vasi mačke in kokoši, pri čemer odlagajo orožje; tako jim je sunil puško. Moral sem biti moč beseda in ga sprejeti. Komaj 12 letni dečko je postal odličen partizan. Ta primer navajam zato, ker kaže, da niso bili Italijani varni niti okrog svojih postojank, čeprav ni bilo v bližini partizanov; sami so dobro vedeli, da jim odnašajo orožje in municijo takorekoč pionirji, kar je psihološko vplivalo na Italijane, da so se zmerom čutili ogrožene. (Konec prihodnjic.)

Novomeški vajenci so igrali

Za zaključek šolskega leta na Vajenski šoli v Novem mestu so se vajenci spet predstavili Novomeščanom s svojim prosvetnim udejstvom. Nekateri prejšnji neuspehi in kritika niso ostražili niti vajencev niti režiserja (Davorin Gole), marveč so eni kot drugi prav krepko popeljali, in ob upoštevanju vseh izkušenj letos prav lepo zaigrali.

Res je, da so se lotili za svoje znanje pretežkega dela, ko so se odločili za Gervaisovo komedijo v 4 dejanjih »Za stanovanje gre, ki se spretnim igralcem dela težave. Vendar je treba poudariti, da so jo kar dobro izpeljali. Iz celotnega nastopa je bilo lepo opaziti krepko režiserjevo roko, ki je mlade igralce vse čas vodila. Dejanja, ki so imela zelo dober in posređen scenarični okvir, so potekala dovolj gladko, mestoma pa kar presenetljivo. Zlasti je ugajala scena na stanovanjskem uradu in prepri, ko udeleženci vstopajo in podajajo namizne predmete. Nekateri prizori, ki bi bili nujno morali biti močnejši, so bili podani premedlo, vendar to ni preveč motilo, zlasti če pomislimo, da so to težko Gervaisovo komedijo zaigrali amaterji-obrtniki vajenci, ki se s prosveto in kulturo toliko ne ukvarjajo. Zasedli pa smo nekaj zelo dobrih talentov, ki bi jih bilo enostavno z dobro režijo kaj kmalu presaditi v stalno gledališko skuupino. Prav bi bilo, da bi se ti mladi igralci vključili v bi se ti mladi igralci pri KD »Vrsta Janež«, kjer bi si z rednim študijem pridobili potrebno usposobljenost.

V splošnem je igra potekala zelo zadovoljivo. Opaziti je bilo celo, da mladi igralci niti niso imeli izreke, še manj pa jih je brigalo, da je bila govorna samo do četrtine polna, kar je vsekakor za Novo mesto zelo porazno. Na predstavo ni bilo niti moštvo niti starišev vajencev, niti zastopnikov oblastnih forumov. —

Letos se svetijo šolniki ob Kolpi, onkraj Vinice. V nedeljo so jih postavili dijaki in dijakinje novomeškega učiteljskega. Kmalu jim bodo sledili učitelji novomeškega okruga, od 16. julija do 2. avgusta pa bodo taborili ob Kolpi fantje in dekleta Rodu gorjanskih tabornikov iz Novega mesta.

Tovarištvo, vzgoja v ljubezni do domovine, lepo izboljšanje v prilozi, kjer skrbiš sam zase in za ostale taboreče, priznavanje stoterih spretnosti, ki jih človek vedno potrebuje, vse to daje taborništvu mladim ljudem. Zato se je tudi tako priljubilo mladini povsod po svetu.

Ali beračenja paketov še ne bo konec?

Nuščičev »SUMNIVO LICE« v Novem mestu

Srbski komediograf Branislav Nušič je med nami dobro man in upoštevan. Kajti Nušič ni, kot bi morda kdo mislil, samo pisec veselih iger, v katerih je tako dovršeno osmislil politični birokracizem in omejeno malomeščanstvo v hribi, Srbiji, temveč tudi velik smetnik. Sogar polkovnik komedijski liki prestopajo svoj ozki okvir in predstavljajo nekaj splošno človeških negativnih lastnosti (kakor osebe iz Mollereovih komedij). Zato bo Nušič navzlic izrazitimi in zasopnim danosti svojih komedij še dolgo ostal živ in priljubljen na jugoslovanskih odrih. Izredno psihološko ostrino in s pravimi odskriji »prijetni« je upodobil in odzgojal malomeščanske, umišljenje, egoizem, ki bode politične in njih odnos do preproste ljudstva. S tem, da jih je osmislil, je najučinkoviteje pokazal nanje in tako na svoji način pomagala rušiti stari grlni red.

Njegovo Sumljivo osebo smo v Novem mestu že videli. Toda noben prevod ne more dati tistega, kar izvirišnik pri Nuščiču pa še posebno ne. Nuščiča je treba slišati v srbskem jeziku, z vsemi tistimi posebnostmi izražanja, ki so mu lastne. To smo dobro sprevideli pri predstavi v Domu JLA, kjer je komedij se končala z nastopom — člani kulturne skupine — novomeške garnizije.

Ta predstava Sumljive osebe je bila vsekakor izvrstna, dasi so jo igrali amaterji. V režiji Vladimirja Brzgaljina smo videli nekaj novih in dobrih domisle, ki bodejo komediji še posebej dragi. Sploh se je poznalo, da je režiser opravil izsero s spretno roko. Tudi scenarija Vladimirja Spasića je lepo ustrezala prizorišču Sumljive osebe.

Od oseb je imel pač najlepše vlogo načelnik Jerotije Pantič. Z močno psihološko poglavitnostjo in ta svojevratni karakter ga je zaigral Aca Malaklan. Bil je v vseh vseh nastopi res prepričljiv, odlika, ki jo je treba pri igralci posebej pohvaliti. Bil je tipičen »primerak« nekdanjega oblastnega pa hkrati tako bedastega načelnika, oboževalca rajne dinastije. Nič manj izraziti in posebnosti niso bili ostali »tipi« komedije, ki so jih igrali Milivoj Kolarov (Zika), Mitrovič Svetozar (Viča), Banović (pandur Jos), Sif Palo in Subotić Bozoliub (kmet), Milovanović Živoimir (Tasa) Sekulić Mihailo (Doka) in Milanović Svoilo (pisar Žunjič).

Obe teniski vlogi sta igrali Elniel KD Dušan Jereb: mater Ando Angelca Zalešeli, Marico pa Šterka Lunka. Priznati je treba, da sta se dobro vživeli v svoji vlogi in fahko rečeno s orav dobrih uspehov, prerasnili razne izrazne in naglasne težave. Vsekakor je bilo Sumljivo lice kvalitetna predstava, hkrati pa nekaj posebnega za Novo mesto. Skoda, da tere niso ponovili in tako omogočili še ostalim Novomeščanom videti in slišati Nuščiča v izvršni uprizoritvi.

»Pomagajmo rojakom z obalemi in obuvali« — pod tem naslovom je objavil v ameriškem »naprednem listu« »Prosveti« v petek 28. maja 1954 ameriški rojak Frank Franko med drugim pismo, ki ga je dobil iz Dobrave pri Škocjanu, ki se takole glasi:

Dragi prijatelj Frank!

Najprej pozdravljam te in tvojo družino. Sporočam ti tudi, da sem prejel pakete, ki si mi jih poslal. Največjim zadovoljenjem se ti zahvaljujem za tvoje razumevanje, prijateljstvo in usmiljenost, ki si mi ga izkazal. Tukajšnje razmere so še vedno take, kakršne so bile ob tvojem obisku. Sedaj ne pobirajo od nas pridelkov, so pa visoki davki, da smo večinoma odvisni od paketov. Moram se ti zahvaliti za obtele, ki mi tako pristojno, kakor bi bila narejena pa meri. Sploh se ti ne morem primerno zahvaliti za tvo dobroto. Lahko rečem, da si mi ti veliko več kot pa vsi sorodniki. Tega ne bom nikoli pozabil. Dne 3. aprila sem dobil paket, malo prej pa denar. Ljudje so me niti čudili, da se dobi še tako usmiljeno srce na svetu, ki pomaga človeku v potrebi.

Sedaj se pripravljamo na delo v vinogradu. Upamo, da ne bo trta spet pozebla (kakor je lansko leto, kajti potem ne bo niti enega kozarca vina več to). Nekaj ljudi je že zdaj prenehalo z obdelavo vinogradov. Pisal bi ti še več stvari pa menda te naše zadeve ne zanimajo. Če pa želiš kaj posebnega izvedeti, misporoči, da ti odgovorim po moji zmožnosti. Sprejmi pozdrave od Jožeta in Pepce Jankovič.

Tako pisata Jankovič in njegova žena Kot smo že večkrat zapisali, nihče nima nič proti temu, če sorodnik v Ameriki pošlje ožjemu sorodniku kako

darilo. Javno pa obojamo vsako lažno prikazovanje stanja in hinavsko beračenje paketov, pa čeprav pri najnižjih sorodnikih. Še prav posebno pa obojamo naša javnost beračenje z lažnim prikazovanjem stanja pri nas in prodajanje narodnega ponaša za stare raztrgane čevlje, že večkrat smo ugovarjali, da posamezniki, ki na tak način blatijo našo družbeno stvarnost in se ponizujejo v človeškem dostojanstvu, niso po navadi najbolj revni ljudje. Imajo vsega dovolj, velikokrat več kot tisti, pri katerem beračijo. In v gornjem primeru je spet tako.

Da našim rojakom v Ameriki natočimo čiste vina in jim pokažemo take »berače« v pravi luči, bom opisal veliko »revščino« Jankoviča, da jo bodo vsi naši bralci lahko primerjali z njegovimi navedbami.

Jože Jankovič iz Dobrave št. 21 (prejšnja št. 20) je star 68 let, njegova žena Pepca, s katero se je poročil pred štirimi leti, pa 32 let. Otrok nimata, pač pa je pri hiši za delo še njena 22 letna sestra. Imata 5,5 ha najboljšje zemlje v ravnini, od te obdelovalne 3,63 ha, samo nji pa 1,78 ha ter 7 arov vinograda. Njegova zemlja je cenjena kot najboljša in je preračunan čisti katastrski donos na 117.000 lin. Jankovič ima lepo, veliko zidano hišo z visoko fasado, vsaj 20 metrov dolg zidan in ometan hlev, 8 svinjakov, kozolec dvojniki na 6 okon (štantov) s šrambo za krmo, sredi vrta veliko vrtno utico, vodnjak, drvarnico in druga gospodarska poslopja, vsa krita z opeko. Hiša z gospodarskimi poslojji je lepo ograjena z vseh strani, leži pa ob državni cesti Novo mesto — Krško. Njegovi hlevi so veliko bolj trdni in lepši kot stanovanjske hiše

mnogih družin, ki jim je vojna vse uničila. V Dobravi n nobenega sledu vojne, najmanj pa pri Jankoviču. Jankovič rudi stalo dva konja, vsaj dve glavni goveje živine ter dva prašiča za sebe, koliko pa jih zredi za prodajo, (saj ima kar 8 svinjakov, ki niso prazni) pa nismo ugotavljali. Od vseh dohodkov v letu 1953 je plačal samo 23.700 din davka in še to mu je šlo kaj težko iz rok. Njegovo veliko, a izredno lepo posestvo z urejenimi gospodarskimi poslojji, hlevom, gnojščem in pritlikinami, lepo ograjeno je posestvo, kakršno želi imeti vsak napreden gospodar. Pri vsem tem se mora morati res čuditi, da Jankovičeva prosita za staro obleko in čevlje ob obliči vsega, kar jima lahko nudi posestvo in izkoriščata usmiljenje dobrotnikov v Ameriki.

Res smo imeli po vojni obvezno oddajo. To je bilo nujno, da smo zacelili najhujšerane, ki nam jih je zadala vojna. Tudi Jankovič je moral prispevati, kot vsi ostali, le da je šlo pri njem vedno s težavo. Pri vsem tem pa Jankovič in njemu podobni niso prispevali niti tisoč del toliko za našo skupno stvar, kot so žrvovali tisti, ki so izgubili svoje, imeli požgane domačije ter sami prebili v inberacijski več leti. In vendar so prav taki ljudje tudi danes najbolj zavedni in preponosni, da bi prosili kar koli ali kogarkoli, najmanj pa da bi z lažmi in hinavstvom blatili našo družbeno stvarnost in nacionalni ponos, kot to delajo lovci na pakete.

Popravek

Naslov pesmi tov. Zdravka Slamnika, ki smo jo objavili v zadnji številki našega tednika, se mora pravilno glagati: POMLAD 1943 in ne 1954, kakor je zaradi tiskovne pomote natisnjeno. Zadnja vrstica pesmi se pravilno glasi: »in grozno krič« in ne »grozno«; napaka je nastala prav tako zaradi tiskovne pomote.

Korajža
Tine Cebulca je prišel k zobnemu zdravniku. Uvede se na stol, takrat pa mu je uplahnil ves pogum, da se je začel kar tresti. »Le pomirite se!« ga tolaži zdravnik. »Na, izpijte kozareček konjaka za korajžo.« Tine izpije.
»No, ste že pripravljeni?« upraša zdravnik.
»Se ne.« Zdravnik natoči nov kozareček, ker pa tudi to ni pomagalo, še tretjega. Po tretjem kozarčku pa Tine skoči s stola: »He, tole vam kar na kratko povem: ne dotaknite se zoba, sicer bo vse drobno po tej vaši ordinaciji!«
Lovska sreča
»Kaj, Boštjan? V takem vremenu greš na lov? Pogled, kako grmi in treska.«

»Saj ravno zato! Morda bo strela le udarila v kakšnega zajca!«
»Naj izgine še zadnji spomin na nezvesto...«

Od 20 na 40.000 dinarjev
Vsem naročnikom Dolenjskega lista sporočamo, da smo s 1. julijem dvignili brezplačno nezgodno zavarovanje naših naročnikov za 100 odstotkov. Nezgodnega zavarovanja so deležni vsi tisti naši redni, stalni naročniki, ki dobivajo tednik na svoj naslov po pošti in ki imajo v redu poravnano naročnino vsaj za tekoči mesec. Po sklenjenju pogodbi z novomeško podružnico Državnega zavarovalnega zavoda so vsi naši stalni naročniki brezplačno zavarovani
za slučaj smrti vsled nezgode za 20000 din
za slučaj trajne nesposobnosti za delo vsled nezgode pa za 40000 din
Poslužite se brezplačne ugodnosti nezgodnega zavarovanja s tem, da redno plačujete naročnino za Dolenjski list!
UPRAVA DOLENJSKEGA LISTA

Želite morda SOBNO OPREMO za 50 din? Potem si še danes kuopite srečko za VELIKO TOMBOLO RDEČEGA KRIŽA, ki bo v nedeljo 4. julija v NOVEM MESTU

STANE GABROVEC: NAJSTAREJŠA ZGODOVINA DOLENJSKE
Toda povrnimo se k naši pijači. Iz poznjšega časa, toda iz zgodovinsko zelo neoporečnega vira Ammiana Marcellina vemo, da so Iliri zelo radi pili sabaium (ali sabala), pijačo ex frugibus aquaque — iz sadežev in vode, drugi zopet bolj mislijo na namočen jecmen v vodi, podrobnejši recept pa nam seveda ni znan. Morda bi prišli do njega s pritegnitvijo etnološko-etnografskih paralel. Če grški zgodovinarji zelo navdušeno govore o ilirski medicini, ki je niti izkušeni Grki niso mogli ločiti od dobrega pravega vina — to že nekaj pomeni! — pa sabaium ost. sabala ni imela tolikoga ugleda in beseda sabaiarius, to je pivcev te pijače, je veljala skoraj za žaljivo. Vsekakor pa je zelo verjetno, da moramo našo steklenico in kozarec razložiti v zvezi z omenjenim Ammianovim poročilom. Zamisel sama take stisate pesode pa je verjetno prišla od Grkov.
OSTALINE KELTOV
Sedaj nam preostane le še srednja vitrina v prazgodovinski dvorani. Kaže nam bojno opremo osvajačca — Kelta, ki je prišel v 3. stol. v Mokronog. Značilen je dolg keltski meč — večinoma so ga položili v grob zvitega, kakor je nekoreval veraki običaji, nekaj pa je bilo v tem tudi praktične modrosti: tako so preprečili marsikateremu še živemu Keltu, da ne bi v želji po orožju oplenil grob in si prilastil meč mrtvega. Nadalje lahko vidite železne dele štita, sulice in kopja. Vsekakor

močno prevladuje bojna oprema keltskega vojaka. Po podobnih primerih, ki so nam poznani od drugod, imamo vso pravico sklepati, da je to orožje, s katerim je Kelt prišel na Dolenjsko in si jo vsaj delno osvojil. Kako se je življal na slovenski zemlji in kakšno je bilo pozneje njegovo razmerje do Ilirrov, o tem nam najdbe, predvsem zaradi dosežanih neznanstvenih izkopavanj, še vse premalo povedo. Nasproti orožju je okras v manjšini. Fibule z najjih prav tako s seboj Kelti.
DOLENJSKA POD RIMLJANI RIMLJANI ZASEDEJO DOLENJSKO
Leta 181. pr. n. š. so Rimljani ustanovili Akvilejo (današnji Ogulje). V začetku je bila to obrambna postojanka, ki naj bi Rimljanom ščitila hrbet, medtem ko so si osvajali Sredozemlje. Z razdejanjem Kartagine, uničenjem makadonske in grške države, pa je postala nujno odskočna deska za nadaljnji prodor v osrčje Evrope. Pot je vodila nujno skozi naše ozemlje. Osvajalci si je moral odpreti pot v dolino Save in Donave in še dalje na sever ter si jo zavarovati. Narodi, ki so tu živeli, so morali plačati težak davek osvajačcu. Kot je v takih brezupnih razmerah pogosto, je bila reakcija na naraščajoči rimski vpliv različna. Japodi, ki so bili v neposrednem dotiku z Rimljani, so že po vojni leta 129 pr. n. š. pravilno razumeli osvajačca in spoznali, da se lahko zanešajo le na svojo moč. Noričani pa so si želeli rešiti položaj s trgovskimi in prijateljskimi zvezami. Stisnjeni na severu med Germane in na jugozahodu med Japode, ob stalnem pritisku Rimljanov, so kmalu iskali izhoda v političnih akcijah. Pri tem so se poslužili vsega, kar bi jim moglo pomagati, od trgovskih zvez do porok. Tako nam Cezar pripoveduje v svojem znamenitem delu o galjski vojni, da je bila ena izmed žena Ariovista, slavnega germanskega kneza iz plemena Svebov, sestra noriškega kralja Vocclona,

na drugi strani pa so se tudi Rimu želeli odkupiti s tem, da so poslali Cezarju v pomoč svojo konjenico, ki je posegla v državljansko vojsko med Pompejem in Cezarjem.
Prvih vojsk ilirskih in keltskih plemen na slovenskem ozemlju z Rimljani tu ne bomo obravnavali, ker ne zadevajo neposredno Dolenjske. Prve valove rimskih vpadov so zaustavljali Japodi. Karni, Histri in še bolj na jugu Dalmati. Brez dvoma so imeli ti boji svoj odmev tudi na Dolenjskem ozemlju. Vendar je bil rezultat teh vojska skromen. Ob koncu republike so imeli Rimljani le obmejne kraje, nikjer pa niso trdno sedeli na našem ozemlju. Dokončno je zavzel naše kraje cesar Avgust. Iz rimskega stališča pa je bila meja na Krasku, medtem ko je rimsko cesarstvo segalo na jugozahodu globoko v Malo Azijo, na severu v današnjo Francijo in Belgijo, nenormalna. Pohod leta 35. je šel skozi sredo japonskega ozemlja, padel je Metulum, glavno mesto Japodov, padla je končno leta 35. Siscia — Sisak. S tem je bilo osvojeno tudi naše ozemlje, čeprav se sam pohod ni bistveno dotaknil slovenskega ozemlja. Dolenjska z Ljubljano je bila v tem času v noriškem kraljestvu. Meče iz noriškega jekla in noriško konjenico pa so Rimljani občutili na svoji koži že za časa državljanske vojske. Če bremo Horaca, dobimo v njem vsu rimsko užalosten in človečansko trpkost, ki jo je meč občutili izobraženi Rimljan, da umirajo Rimljani na višku svoje moči od ran, ki jih je zadalo barbaro jeklo. Praktično je že po tem pohodu bilo konec tudi noriške samostojnosti. Ko so leta 16. pr. n. š. vpadli Noričani v Istro, so Rimljani Norik anektirali, dasi je pravno imel kot Regnum Noricum še samostojni položaj do 146 po n. š., in ob tej priliki izločili iz Norika med drugim tudi Dolenjsko in Emono — Ljubljano in priključili k Panoniji. S tem je bilo vse slovensko ozemlje vključeno v rimsko državo, treba

ga je bilo le še trditi, je organizirati in povezati v rimski stroj. To so Rimljani znali. Kljub temu pa popolnoma gladko le ni šlo. Privedem je tu treba še enkrat omeniti veliki ilirsko-panonski upor leta 6—9 po n. š. Važen je v dvojnem oziru. V naši domači zgodovini potrjuje to, kar smo o Ilirih že povedali. Če je lamreč premagano ljudstvo moglo pokazati še toliko vojaške sile, organizacijske sposobnosti in zavesti skupnosti, meče to luč tudi nazaj in kaže, da so bile naše besede utemeljene. Na drugi strani pa je imel ta upor tudi svetovne posledice. Ilirsko-panonski upor pred vrati v samo Italijo je moral biti udusen. To je bila politična in vojaška nujnost za tedanj Rim. Ta je upor tudi dejansko udušil, največjo korist pa so imela od tega germanska plemena. Velikopotezni načrt, doseči meje Rima na Labi, bi lahko izvedel samo Avgustov Rim. Toda ilirsko-panonski upor je poklical Tiberija iz področja Donave, kjer je prodiral v južno Germanijo, in tudi poraz v Tevoburškem lesu leta 9 po n. š. lahko vsaj delno razumemo pod vplivom ilirsko-panonskega upora. Tako so germanska plemena ostala svobodna, za svojo svobodo pa se morajo v veliki meri zahvaliti Ilrom, ki niso pokazali manj hrabrosti, le njihov geografski položaj je terjal njih poraz. Vendar pa ilirsko-panonski upor verjetno ni segal na naše slovensko ozemlje. Latobici in Tavrisci so imeli še vedno nekaj izjemni položaj kljub temu, da so bili leta 16 odtegnjeni iz noriškega kraljestva. Japodi pa so bili že leta 35 tako temeljito premagani, da sedaj niso mogli več sodelovati v upor.

RIMSKA UPRAVA NA DOLENJSKEM
Dolenjsko so Rimljani organizirali v provinco Panonijo. Po odhodu legij iz našega ozemlja dalje na vzhod je bila okrog leta 100 precej enotna provinca razdeljena v Pannonio Superior, kamor je spadala tudi Dolenjska, in Pannonio Inferior s središčem v današnji Slavoniji.